

Utgiftsområde 18

Samhällsplanering,
bostadsförsörjning och byggande
samt konsumentpolitik

Utgiftsområde 18 – Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	4
2	Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik.....	5
2.1	Utgiftsområdets omfattning.....	5
2.2	Utgiftsutveckling.....	5
2.3	Skatteutgifter	7
2.4	Mål för utgiftsområdet.....	7
2.4.1	Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriiverksamhet.....	7
2.4.2	Konsumentpolitiken	7
3	Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriiverksamhet.....	9
3.1	Mål för området	9
3.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	9
3.3	Resultatredovisning.....	9
3.3.1	Goda förutsättningar för hushållning med naturresurser och ekonomisk utveckling	9
3.3.2	Goda och hållbara livsmiljöer.....	14
3.3.3	Hållbarhet i byggande och förvaltning.....	15
3.3.4	En väl fungerande bostadsmarknad och ekonomisk utveckling ...	18
3.3.5	Kategoriindelningen av företag i årsredovisningslagen	24
3.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen	24
3.4.1	Insatser har bidragit till hushållning med naturresurser och ekonomisk utveckling	24
3.4.2	Insatserna för hållbarhet i byggande och förvaltning bidrar till högre måluppfyllelse	25
3.4.3	Insatserna för en väl fungerande bostadsmarknad och ekonomisk utveckling är inte tillräckliga.....	25
3.4.4	De statliga insatserna har bidragit till måluppfyllelsen av de riksdagsbundna målen	26
3.5	Politikens inriktning	26
3.6	Budgetförslag.....	29
3.6.1	1:1 Bostadspolitisk utveckling	29
3.6.2	1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	30
3.6.3	1:3 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad	31
3.6.4	1:4 Boverket	32
3.6.5	1:5 Statens geotekniska institut	35
3.6.6	1:6 Lantmäteriet.....	36
3.6.7	1:7 Energieffektivisering av flerbostadshus.....	38
3.6.8	1:8 Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande.....	39
4	Konsumentpolitik.....	41
4.1	Mål för området.....	41
4.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	41
4.3	Resultatredovisning	41
4.3.1	Myndighetsöversyn inom konsumentpolitiken	41
4.3.2	Insatser främjade marknadernas funktionssätt	42
4.3.3	Risker med farliga produkter motverkades	43

4.3.4	En effektiv tvistlösning med hög kvalitet.....	44
4.3.5	Ett välanvänt konsumentstöd.....	44
4.3.6	Insatser som främjar hållbar konsumtion.....	46
4.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen	47
4.5	Politikens inriktning	48
4.6	Budgetförslag.....	51
4.6.1	2:1 Konsumentverket	51
4.6.2	2:2 Allmänna reklamationsnämnden	52
4.6.3	2:3 Fastighetsmäklarinspektionen	53
4.6.4	2:4 Åtgärder på konsumentområdet.....	54
4.6.5	2:5 Bidrag till miljömärkning av produkter	55

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringens förslag:

1. Riksdagen godkänner målet för konsumentpolitiken (avsnitt 2.4.2).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2025 ställa ut kreditgarantier för nybyggnad och ändringar av bostäder, avlösen av kommunala borgensåtaganden och lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp vid förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativa hyresrätter som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 8 000 000 000 kronor (avsnitt 3.6.4).
3. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2025 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik enligt tabell 1.1.
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2025 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Tabell 1.1 Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	
1:1 Bostadspolitisk utveckling	253 000
1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	12 500
1:3 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad	43 000
1:4 Boverket	302 277
1:5 Statens geotekniska institut	57 752
1:6 Lantmäteriet	871 006
1:7 Energieffektivisering av flerbostadshus	40 000
1:8 Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande	1 370 000
2:1 Konsumentverket	183 226
2:2 Allmänna reklamationsnämnden	66 392
2:3 Fastighetsmäklarinspektionen	36 258
2:4 Åtgärder på konsumentområdet	1 559
2:5 Bidrag till miljömärkning av produkter	3 124
Summa anslag inom utgiftsområdet	3 240 094

Tabell 1.2 Beställningsbemyndiganden

Tusental kronor

Anslag	Beställningsbemyndigande	Tidsperiod
1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	12 500	2026–2028
Summa beställningsbemyndiganden inom utgiftsområdet	12 500	

2 Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

2.1 Utgiftsområdets omfattning

Huvuddelen av resurserna inom området samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmåteriverksamhet avser bostadspolitiskt inriktad verksamhet. Myndigheterna Boverket, Lantmäteriet och Statens geotekniska institut ingår i området, som även omfattar statliga garantiåtaganden och skatteutgifter. Även Statens Bostadsomvandling AB hör till området. Inom området bedrivs internationellt samarbete, bl.a. deltagande i verksamhet inom Förenta nationerna (UN Habitat och Unece) och Europeiska unionen.

Insatserna inom området konsumentpolitiken, dvs. konsumentskyddande lagstiftning och tillsyn, tvistlösning utanför domstol samt opartisk konsumentinformation och vägledning, tar sikte på samtliga konsumentmarknader. Insatserna berör därför även flera andra områden och verksamheter. De myndigheter som har uppdrag inom konsumentpolitiken, och vars verksamhet behandlas inom utgiftsområdet, är Konsumentverket med Konsumentombudsmannen, Allmänna reklamationsnämnden och Fastighetsmäklarinspektionen. Även det statliga bolaget Miljömärkning Sverige AB (Miljömärkning Sverige) har uppgifter inom konsumentpolitiken. Inom området anslås medel för förvaltningsutgifter, för åtgärder på konsumentområdet och för bidrag till miljömärkning av produkter.

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Miljoner kronor

	Utfall 2023	Budget 2024 ¹	Prognos 2024	Förslag 2025	Beräknat 2026	Beräknat 2027
Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmåteriverksamhet	5 671	5 800	5 593	2 950	1 858	1 912
1:1 Bostadspolitisk utveckling	34	83	81	253	503	531
1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	1	13	2	13	13	13
1:3 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad	1	43	2	43	43	43
1:4 Boverket	290	297	303	302	312	315
1:5 Statens geotekniska institut	53	56	57	58	59	60
1:6 Lantmäteriet	730	759	796	871	929	950
1:7 Energieffektivisering av flerbostadshus	250	840	730	40		
1:8 Investeringstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande	4 313	3 710	3 623	1 370		

	Utfall 2023	Budget 2024 ¹	Prognos 2024	Förslag 2025	Beräknat 2026	Beräknat 2027
Konsumentpolitik	279	288	292	291	296	302
2:1 Konsumentverket	167	178	183	183	187	190
2:2 Allmänna reklamationsnämnden	63	68	66	66	69	71
2:3 Fastighetsmäklarinspektionen	31	32	32	36	37	38
2:4 Åtgärder på konsumentområdet	14	7	7	2		
2:5 Bidrag till miljömärkning av produkter	3	3	3	3	3	3
Totalt för utgiftsområde 18						
Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	5 950	6 088	5 885	3 240	2 155	2 213

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

**Tabell 2.2 Förändringar av utgiftsramen 2025–2027 för utgiftsområde 18
Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt
konsumentpolitik**

Miljoner kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	6 082	6 082	6 082
Pris- och löneomräkning ²	49	81	107
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder varav BP25 ³	-2 891	-4 008	-3 976
	242	536	667
Överföring till/från andra utgiftsområden			
Övrigt			
Ny utgiftsram	3 240	2 155	2 213

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2024. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2026–2027 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 3 240 miljoner kronor 2025. I jämförelse med de anvisade medlen för 2024 minskar därmed ramen för utgiftsområdet med 2 842 miljoner kronor.

**Tabell 2.3 Utgiftsram 2025 realekonomiskt fördelad för utgiftsområde 18
Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt
konsumentpolitik**

Miljoner kronor

	2025
Transfereringar ¹	1 425
Verksamhetsutgifter ²	1 811
Investeringar ³	4
Summa utgiftsram	3 240

Anm.: Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2023 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten får någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

Transfereringar i form av investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande utgör en stor del av ramen.

2.3 Skatteutgifter

Vid sidan av stöd till företag och hushåll på budgetens utgiftssida finns det även stöd på budgetens inkomstsida i form av avvikelser från en enhetlig beskattning, s.k. skatteutgifter (se vidare Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnittet om skattefrågor). Den samlade redovisningen av skatteutgifter finns i regeringens skrivelse Redovisning av skatteutgifter 2024 (skr. 2023/24:98). Nedan redovisas de skatteutgifter som är att hänföra till utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik.

Tabell 2.4 Skatteutgifter inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Miljoner kronor

	2024	2025
Fastighetsskatt respektive fastighetsavgift på småhus, ägarlägenhet och bostäder i hyreshus (B23)	-2 360	-2 440
Avkastning eget hem (C1)	25 320	26 360
Avkastning bostadsrättsfastighet (C2)	6 250	6 420
Kapitalvinstbeskattning vid försäljning av eget hem och bostadsrätt (C7)	11 050	11 090
Nedsatt fastighetsavgift för nybyggda småhus, hyreshus och ägarlägenheter (C14)	2 060	2 130
Försäljning av tomtmark och byggnader (undantag från mervärdesskatteplikt) (E1)	2 660	2 750
Uttagsbeskattning avseende vissa fastighetstjänster (undantag från mervärdesskatteplikt) (E4)	-	-
Begränsad fastighetsavgift för pensionärer (G5)	470	490

Anm.: Inom parentes anges den beteckning för respektive skatteutgift som används i regeringens skrivelse. Skatteutgifter som inte har beräknats anges med "-". Negativa belopp innebär att skatteutgiften är en s.k. skattesanktion.

Källa: Regeringens skrivelse 2023/24:98.

2.4 Mål för utgiftsområdet

2.4.1 Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet

Målet för området samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet är att ge alla människor i alla delar av landet en från social synpunkt god livsmiljö där en långsiktigt god hushållning med naturresurser och energi främjas samt där bostadsbyggande och ekonomisk utveckling underlättas (prop. 2011/12:1, bet. 2011/12:CU1, rskr. 2011/12:89). För området bostadsmarknad är målet även långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven (prop. 2008/09:1, bet. 2008/09:CU1, rskr. 2008/09:116).

2.4.2 Konsumentpolitiken

Målet för konsumentpolitiken är väl fungerande konsumentmarknader och en miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar konsumtion (prop. 2015/16:1, utg.omr. 18, bet. 2015/16:CU1, rskr. 2015/16:76).

Regeringens förslag: Målet för konsumentpolitiken ska vara väl fungerande konsumentmarknader, balanserade och tydliga regler för näringsidkare, ett starkt konsumentskydd och en hållbar konsumtion.

Skälen för regeringens förslag: Det befintliga målet för konsumentpolitiken bör utvecklas och förtydligas i syfte att bättre kunna utvärdera den politik som nu genomförs.

Den snabba utvecklingen av konsumentmarknaderna erbjuder nya möjligheter för konsumenterna, men riskerar samtidigt att ytterligare öka konsumenternas informationsunderläge. Affärsmetoderna kan vara påträngande, vilket inte minst kan skada mer utsatta konsumenter. Väl fungerande konsumentmarknader bör därför även fortsättningsvis vara en viktig utgångspunkt för konsumentpolitiken. Balanserade och tydliga regler för näringsidkare, som ska göra det lätt att göra rätt, och ett starkt konsumentskydd bör också vara viktiga utgångspunkter. Balanserade och tydliga regler är av betydelse inte endast för näringsidkare, utan också för konsumenter.

Tydliga regler bidrar till förutsägbarhet och konkurrens på lika villkor för näringsidkare. Det är en förutsättning för att konsumentmarknaderna ska fungera väl och åtnjuta ett högt förtroende hos både näringsidkare och konsumenter. Genom att regelbördan och de administrativa kostnaderna begränsas för företagen kan regelefterlevnaden öka och priset sänkas, vilket även kan leda till förbättringar för konsumenterna. Genom att fortsatt motverka osunda affärsmetoder och stärka konsumenterna med hjälp av rättigheter som har stöd i lag, tillgång till tvistlösning och ett relevant och tillgängligt konsumentstöd kan konsumentpolitiken bidra till väl fungerande konsumentmarknader. Det konsumentpolitiska målet bör även fortsättningsvis inbegripa ett hållbarhetskriterium. Hållbarhet bygger dock på ett helhetsperspektiv som är beroende av flera sammanhängande faktorer, t.ex. miljö och ekonomi. Det nya konsumentpolitiska målet bör mot denna bakgrund omfatta väl fungerande konsumentmarknader, balanserade och tydliga regler för näringsidkare, ett starkt konsumentskydd och en hållbar konsumtion.

3 Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet

3.1 Mål för området

Se avsnitt 2.4.1

3.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

De resultatindikatorer och bedömningsgrunder som används för att redovisa resultaten inom denna del av utgiftsområdet är följande:

- antal antagna översiktsplaner
- antal antagna detaljplaner
- handläggningstider inom fastighetsbildningsverksamheten
- otrygghet vid utevistelse sent på kvällen i det egna bostadsområdet
- insatser för att främja goda och hållbara livsmiljöer
- produktionspriser för bostäder
- genomsnittlig energiprestanda
- antal färdigställda och påbörjade bostäder i förhållande till befolkningsutvecklingen
- kommunala bedömningar av läget på bostadsmarknaden
- andel hushåll med trångboddhet och ansträngd boendeekonomi.

Bedömningsgrunden insatser för att främja goda och hållbara livsmiljöer har återinförts, medan indikatorn antal kommuner som integrerar stadsgrönka och ekosystemtjänster i urbana miljöer vid planering, byggande och förvaltning i städer och tätorter har utgått då den endast uppdateras var fjärde år. Indikatorn andel hushåll med trångboddhet och ansträngd boendeekonomi har inte uppdaterats pga. att statistik inte finns tillgänglig.

Statistiska centralbyrån har bytt namn på variabeln produktionskostnader för bostäder till produktionspriser för bostäder då måttet innehåller en vinstkomponent. Produktionspris anger därmed slutpris till kund. Som en följd av detta har därmed även regeringens indikator bytt namn.

3.3 Resultatredovisning

3.3.1 Goda förutsättningar för hushållning med naturresurser och ekonomisk utveckling

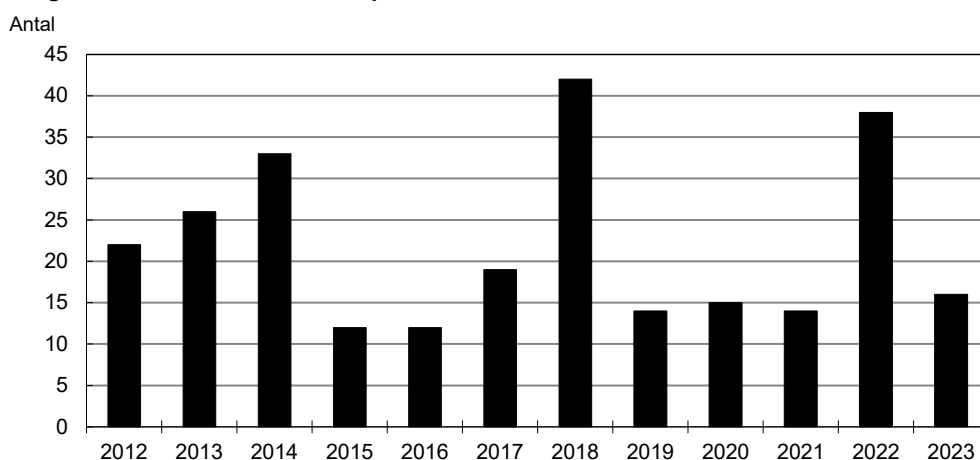
I detta avsnitt redovisas resultat med koppling till den del av målet som handlar om att underlätta bostadsbyggande och ekonomisk utveckling samt främja en långsiktigt god hushållning med naturresurser i samhällsbyggnadsprocessen. Som resultatindikatorer används dels antalet antagna översiktsplaner och detaljplaner, dels handläggningstider inom fastighetsbildningsverksamheten. De förstnämnda indikatorerna har valts för att de kan antas visa på en förändrad mark- och vattenanvändning i kommuner, som bl.a. är viktig för ekonomisk aktivitet och utveckling. Vidare anger en aktuell översiktsplan

inriktningen för kommunens långsiktiga utveckling av den fysiska miljön och ger därigenom förutsättningar för en god hushållning med naturresurser. Inom fastighetsbildningsverksamheten redovisas handläggningstider inom de sju ärendekategorierna som verksamheten följs upp inom. Indikatorerna har valts eftersom de speglar möjligheten att ändra och säkra markens indelning i fastigheter, vilket är en förutsättning för ekonomisk utveckling. Därutöver redovisas även handläggningstider i plan- och byggprocessen och resultat från Lantmäteriets inskrivningsverksamhet.

Antal antagna kommunomfattande översiktsplaner har minskat

År 2023 antog 16 kommuner nya översiktsplaner som fått laga kraft. Det är en minskning jämfört med 2022, se diagram 3.1. Den långsiktiga trenden är att antalet antagna översiktsplaner är som lägst i mitten av kommunfullmäktiges mandatperiod.

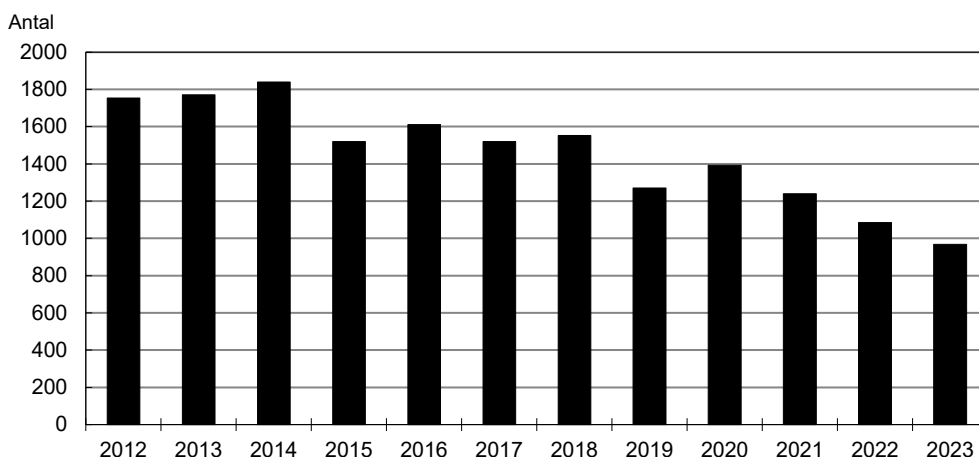
Diagram 3.1 Antal översiktsplaner

Källa: Boverket.

Antal antagna detaljplaner minskar

År 2023 antogs knappt 1 000 detaljplaner i kommunerna vilket är en minskning jämfört med 2022 och den lägsta noteringen sedan Boverket började samla in statistiken, se diagram 3.2. Den främsta bidragande faktorn till minskningen 2023 torde vara det fortsatt ansträngda ekonomiska läget i landet och den stora nedgången i bostadsbyggandet. Av de antagna detaljplanerna var drygt 700 nya detaljplaner och övriga var ändring eller upphävande av befintliga.

Diagram 3.2 Antal antagna detaljplaner

Källa: Boverket.

Antal bygglov och anmälningar minskar

Antalet beviljade bygglov ger bl.a. en indikation på byggverksamheten som är en del av målet om att underlätta ekonomisk utveckling. Av Boverkets plan- och byggenkät framgår att det 2023 beviljades omkring 61 800 ansökningar om bygglov, vilket är en minskning jämfört med 2022 då 71 400 bygglov beviljades. Av de beviljade bygglovsansökningarna avsåg ca 7 900 ärenden nybyggnad av permanenta bostadshus vilket var en minskning jämfört med 2022 då motsvarande siffra var 12 000.

Under 2023 gjordes ca 9 400 anmälningar som avsåg bygglovsbefriade åtgärder, varav 954 ärenden avsåg komplementbostadshus. Detta är en minskning jämfört med 2022 då motsvarande siffra var 12 200 respektive 1 310.

Vissa handläggningstider i plan- och byggprocessen ökar något

Handläggningstiderna för överklagade planer till de fem mark- och miljödomstolarna har under perioden 2019–2023 och mellan domstolarna varierat mellan 4,5 och 8 månader. Under 2023 prövades 283 planärenden av de fem mark- och miljödomstolarna, vilket är färre än under 2022. Den genomsnittliga handläggningstiden för avgjorda mål om överklagade planer var 6 månader under 2023, vilket är densamma som 2022 och 2021. Den genomsnittliga handläggningstiden hos Mark- och miljööverdomstolen för avgjorda mål om överklagade planer var 6,6 månader under 2023 – en ökning med drygt en månad från 2022.

Länsstyrelserna har två inriktningsmål för handläggningstider för lov och förhandsbesked. Det första inriktningsmålet innebär att 75 procent av alla ärenden ska vara avgjorda inom 105 dagar och 90 procent inom 150 dagar. Det var 11 av 21 länsstyrelser som nådde den första delen av målet 2023, vilket är detsamma som 2022. Den andra delen av målet nåddes av 14 av 21 länsstyrelser, vilket är en ökning jämfört med 2022 då 11 länsstyrelser uppnådde målet. Det andra inriktningsmålet innebär att 75 procent av ärenden som avser bygglov för bostäder ska vara avgjorda inom 80 dagar och 90 procent vara avgjorda inom 120 dagar. Det var 12 av 21 länsstyrelser som uppfyllde den första delen av målet 2023, vilket är en liten ökning jämfört med 2022, då 11 länsstyrelser nådde målet. Den andra delen av målet uppfylldes av 14 av 21 länsstyrelser, vilket är en försämring jämfört med 2022, då 16 länsstyrelser nådde målet.

Den genomsnittliga handläggningstiden för avgjorda ärenden om överklagade lov och förhandsbesked varierar stort mellan länsstyrelserna. Den genomsnittliga viktade handläggningstiden under 2023, i riket, var 130 dagar, vilket är en ökning med 20 dagar jämfört med 2022. Avseende överklagade bygglov för bostäder var 2023 motsvarande siffra för riket 65 dagar, vilket är densamma som för 2021.

Den genomsnittliga handläggningstiden för mål om lov och förhandsbesked hos de fem mark- och miljödomstolarna var 4,2 månader under 2023, vilket är densamma som 2022. Den genomsnittliga handläggningstiden hos mark- och miljööverdomstolarna har ökat stegvis de senaste fyra åren från 2,8 månader 2018 till 4,8 månader 2023.

Inflödet av ärenden inom fastighetsbildningsverksamheten har minskat och handläggningstiderna har ökat i vissa kategorier

Under 2023 minskade efterfrågan på fastighetsbildningsåtgärder ytterligare, vilket speglas i antalet inkomna ärenden till Lantmäteriet. Inflödet av nya ärenden minskade med 16 procent under 2023. Antalet inkomna ärenden är det lägsta under de senaste 10 åren. Myndigheten har bedömt att denna minskning beror på att de stigande räntorna, inflationen och en svag konjunktur har minskat investeringsviljan hos både privatpersoner och företag. Lantmäteriets ärenden följs upp i sju olika ärendekategorier, och inom ärendekategorin Privat bostadsbyggande har antalet ansökningar nästan halverats i jämförelse med 2022.

På grund av ett lägre inflöde av ärenden har Lantmäteriet kunnat avsluta fler ärenden än vad som kommit in. Det har i sin tur inneburit att antalet pågående ärenden minskat och kötiderna förbättrats. Kötiderna, alltså tiden ett ärende behöver vänta innan handläggning kan påbörjas, har sjunkit med 16 veckor (vilket motsvarar 37 procent) under 2023. Under 2023 ökade de genomsnittliga handläggningstiderna för två av ärendekategorierna, se tabell 3.1. De genomsnittliga handläggningstiderna är dock kortare eller lika 2023 jämfört med 2016. Vad avser privat bostadsbyggande har andelen äldre ärenden som avslutats under året ökat i jämförelse med 2022 vilket bidrar till att den genomsnittliga handläggningstiden också ökar markant. Eftersom bostadsbyggandet har avtagit har Lantmäteriet under 2023 avslutat en större andel äldre ärenden vilket kan vara en bidragande orsak till att den genomsnittliga handläggningstiden har ökat inom vissa ärendekategorier.

Tabell 3.1 Genomsnittlig handläggningstid hos Lantmäteriet

Veckor

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Aktiv handläggning 2023
Kommersiell och offentlig mark- och fastighetsutveckling	58	52	57	62	53	40	50	57	50
Infrastruktur	156	143	122	123	104	100	110	105	121
Privat bostadsbyggande	30	33	34	34	34	30	32	41	51
Privat mark- och fastighetsutveckling	54	57	57	57	48	41	56	54	37
Jord- och skogsbruk	37	48	53	57	46	41	56	52	73
Samhällsservice	88	80	74	101	122	103	134	90	129
Fastighetssamverkan och gemensamt nyttjande	136	133	124	114	109	101	117	114	97

Anm.: Under 2018 gjordes förändringar på innehållet i flera av ärendekategorierna vilket påverkade indikatorerna det året.

Fotnot: Aktiv handläggning anger antal timmar som använts för att handlägga ärendet. Det omfattar åtgärder såsom sakägarkontakter, utredning, kart- och mätarbete, sammanträde, värdering, juridisk prövning m.m.

Källa: Lantmäteriet.

Andelen överklagade ärenden och fakturor är i viss mån ett mått på kvaliteten i ärendena. Under 2023 minskade andelen överklagade ärenden (4,2 procent) och andel överklagade fakturor (1,2 procent). Däremot ökade andelen återförvisade ärenden hos Lantmäteriet (9 procent).

Inflödet av inskrivningsärenden har minskat

Antalet inskrivningsärenden minskade med 21 procent under 2023 jämfört med 2022. Minskningen av antalet beslut har skett inom samtliga ärendekategorier men störst minskning gällande antalet beslut har skett inom ärendetypen in-teckning, där minskade antalet beslut med 36 procent. Antalet beslut om lagfart minskade med 10 procent. Minskningen av antalet ärenden och beslut bedöms bero på lägre omsättning på fastigheter till följd av en svag konjunktur. Den genomsnittliga handläggningstiden för inskrivningsärenden har minskat till 8 arbetsdagar under 2023 jämfört med 10 dagar under 2022.

Ökad användning av geodata

Samhällsbyggnadsprocessen bidrar till att underlätta ekonomisk utveckling och främja en långsiktigt god hushållning med naturresurser. En förutsättning för en effektiv och ändamålsenlig samhällsbyggnadsprocess är att den tar vara på digitaliseringens möjligheter samt att aktuell och korrekt information om Sveriges geografi och fastigheter används.

Lantmäteriet tillhandahåller information om Sveriges geografi och fastigheter, s.k. geodata, till allmänheten, den offentliga sektorn och näringslivet. Geodata utgör ofta basen i appar, e-tjänster och handläggningsstöd, vilket innebär att de flesta använder geodata dagligen, både privat och i yrkeslivet. Mellan 2022 och 2023 ökade användningen av Lantmäteriets geografiska information med 34 procent medan användningen av fastighetsinformationen minskade med 4 procent. Det bedöms främst vara privatpersoners användning som bidragit till ökningen av den geografiska informationen och det stigande ränteläget och osäkerheten på bostadsmarknaden som påverkat användningen av fastighetsinformationen negativt. Under 2023 har Lantmäteriet analyserat kraven i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU)

2019/1024 av den 20 juni 2019 om öppna data och vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn och utrett förutsättningarna för att göra information tillgänglig med hänsyn till juridik, informations säkerhet och genomförda riskanalyser.

Mer digitaliserad information i samhällsbyggnadsprocessen

Inom ramen för regeringens arbete med en digital samhällsbyggnadsprocess har Lantmäteriet etablerat en nationell geodataplattform, vilket är en digital infrastruktur för att tillgängliggöra information i samhällsbyggnadsprocessen. Den nationella geodataplattformen fylls löpande på med information. Från 2023 kan fyra standardiserade datamängder hanteras i plattformen, detaljplaner, planbeskrivningar och byggnadsinformation från kommunerna samt kulturhistoriska lämningar från Riksantikvarieämbetet. Intresset för att hämta geodata via plattformen har ökat, vilket bl.a. visas genom att antalet anslutna konsumenter har ökat från 175 under 2021 till 653 under 2023. Vid årsskiftet 2023/2024 kunde över 6 700 nya och äldre detaljplaner, som följer den nationella specifikationen, nås via den nationella geodataplattformen. Av landets 290 kommuner har 271 tecknat avtal med Lantmäteriet för att kunna publicera sina detaljplaner i plattformen och 165 av dessa påbörjat publicering.

3.3.2 Goda och hållbara livsmiljöer

I detta avsnitt redovisas resultat med koppling till den del av målet som handlar om att ge alla människor i alla delar av landet en från social synpunkt god livsmiljö, där en långsiktigt god hushållning med naturresurser främjas. Målet bedöms utifrån resultatindikatorn otrygghet vid utevistelse sent på kvällen i det egna bostadsområdet som beskriver utvecklingen av sociala värden i den byggda miljön samt bedömningsgrunden insatser för att främja goda och hållbara livsmiljöer.

Resultatindikatorn antal kommuner som integrerar stadsgrönnska och ekosystemtjänster i urbana miljöer vid planering, byggande och förvaltning i städer och tätorter har utgått, då denna senast uppdaterades i samband med Boverkets miljömålsenkät 2021.

De nationella målen för utanförskap, jämställdhet, folkhälso- respektive funktionshinderspolitiken liksom det riksdagsbundna målet för arkitektur, form och design samt miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö är också viktiga utgångspunkter för arbetet med goda och hållbara livsmiljöer, se utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet, utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid och utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur.

Otryggheten utomhus är i princip oförändrad

Måttet trygghet eller otrygghet utomhus i det egna bostadsområdet bedöms ge en relativt god bild av de många skiftande faktorer som tillsammans beskriver den sociala hållbarheten i boendemiljön. Enligt Brottsförebyggande rådets nationella trygghetsundersökning (rapport 2023:9) uppgick andelen personer i åldrarna 16 till 84 år som känner sig otrygga vid utevistelse sent på kvällen i det egna bostadsområdet till 26 procent. Nivån är i princip oförändrad jämfört med 2022 (27 procent), även om det skett en liten minskning över tid från 2021 (28 procent) och 2020 (30 procent). Andelen som känner sig otrygga är även på en lägre nivå än åren 2016–2019 då den under samtliga år var oförändrat 28 procent. Det är dock en högre nivå än första halvan av 2010-talet då andelen varierade mellan 21 och 23 procent.

Kvinnor upplever otrygghet i betydligt högre utsträckning än män, 34 procent jämfört med 18 procent, och andelen otrygga människor är även högre i områden med socioekonomiska utmaningar jämfört med övriga områden. Bland män är andelen otrygga

störst i åldersgrupperna 25–34 år och 75–84 år (20 procent i respektive grupp), och bland kvinnor är andelen störst i åldersgruppen 16–19 år (44 procent).

Trygghetsfrågor respektive trygghetsfrågor i områden där utanförskapet är stort behandlas inom utgiftsområdena 4 Rättsväsendet och 13 Integration och jämställdhet.

Stadsmiljöavtalen

Stadsmiljöavtalen syftar till att främja hållbara stadsmiljöer genom att skapa förutsättningar för åtgärder i städer som leder till en ökad andel persontransporter med kollektivtrafik och cykel, eller till hållbara godstransporter. Under 2023 beviljades stöd för 60 åtgärder, fördelade på 26 avtal. Det beviljade stödet uppgick till drygt 994 miljoner kronor, varav drygt 374 miljoner kronor avsåg kollektivtrafikåtgärder, nästan 487 miljoner kronor cykelåtgärder och drygt 133 miljoner kronor kombinerade kollektiv- och cykeltrafikåtgärder. Det utbetalda stödet uppgick 2023 till 553 miljoner kronor, varav 74 miljoner kronor var hänförliga till den tillfälliga cykelsatsningen som beslutades av riksdagen efter förslag i budgetpropositionen för 2021 (prop. 2021/22:1 utgiftsområde 22, bet. 2021/22:TU1, rskr. 2021/22:98). Enligt beslut i budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utgiftsområde 22, bet. 2023/24:TU1, rskr. 2023/24:93) avvecklas stadsmiljöavtalen på så vis att inga nya avtal har ingåtts från och med 2024.

I merparten av de projekt som hittills slutredovisats och utvärderats har en minskning av personbilstrafiken kunnat påvisas som en följd av de vidtagna åtgärderna. För de stadsmiljöavtal som beslutades 2023 uppskattas minskningen av utsläppen av växthusgaser från trafiken uppgå till omkring 9 200 ton per år. För de stödåtgärder som slutrapporterats under 2023 beräknas minskningen av utsläppen av växthusgaser från biltrafiken uppgå till ca 11 000 ton per år, vilket innebär att den genomsnittliga kostnaden per minskat ton utsläppt koldioxid uppgår till ca 100 000 kronor. Det kan kontrasteras mot en värdering av koldioxid enligt genomsnittliga priser i EU:s utsläppshandel, som ligger kring 1 000 kronor per ton. Även koldioxidskatten för olika bränslen, omräknat till kronor per ton koldioxid, ligger på liknande nivåer. Emellertid bidrar stödåtgärderna till ökade resmöjligheter och mer attraktiva stadsmiljöer. Minskad personbilstrafik bidrar också till bättre luftkvalitet genom framför allt färre slitagepartiklar.

Rådet för hållbara städer

Stadsutvecklingsprocesser innefattar hantering av målkonflikter. Myndigheterna som ingår i Rådet för hållbara städer har ansvarsområden som ibland representerar motstående sidor i sådana målkonflikter. Under 2023 har rådet arbetat med att identifiera inom vilka områden detta innebär störst utmaningar och hur de utmaningarna kan hanteras. Det är ett arbete som syftar till att underlätta för kommuner att planera för hållbara städer.

Under 2023 har rådet inlett arbetet med Visioner i norr steg 2, en insats som stöttar kommuner som berörs av större industrietableringar och industriexpansioner i Norrbottens och Västerbottens län i att vidareutveckla väl gestaltade och attraktiva samhällen.

3.3.3 Hållbarhet i byggande och förvaltning

I detta avsnitt redovisas resultat med koppling till den del av målet som handlar om långsiktigt god hushållning med naturresurser och energi inom byggandet. Den del av målet som handlar om långsiktig hållbarhet i byggandet redovisas utifrån resultatindikatorn produktionspriserna för bostäder, och den del av målet som handlar om

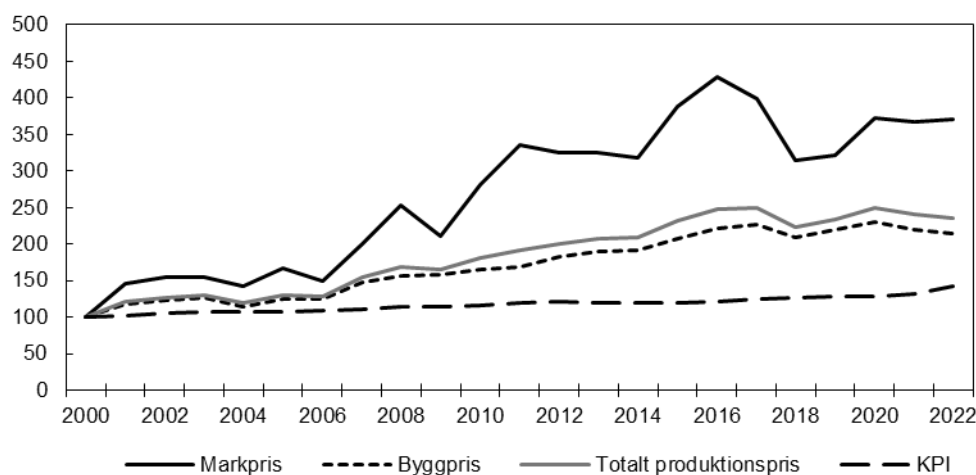
god hushållning med energi redovisas utifrån indikatorn genomsnittlig energiprestanda.

Byggsektorn behöver effektiviseras

En väl fungerande och effektiv byggsektor ger förutsättningar för en hållbar bostadsmarknad. En effektiv byggsektor kännetecknas bl.a. av en väl fungerande konkurrens. Kostnadsutvecklingen i byggsektorn påverkas av många faktorer. Statistiska centralbyrån har bytt namn på variabeln byggkostnader till produktionspriser för bostäder, då måttet innehåller en vinstkomponent. Produktionspriser utgörs av byggpriser, markpriser samt vinst och de har ökat mer än konsumentprisindex (KPI) över tid, se diagram 3.3. Den ökade skillnaden kan vara en indikation på att marknaden inte är effektiv. Det kan bero på strukturella problem och vara en konsekvens av att exempelvis krångliga regelverk och bristande tillgång till byggbar mark hämmar bostadsmarknaden. Tidsserierna belyser priser, dvs. det pris som en byggherre/slutkonsument betalar för ett byggprojekt.

Diagram 3.3 Index för produktionspris per lägenhetsarea i riket för nybyggda flerbostadshus

Nettopris 2000–2022

Anm.: KPI står för konsumentprisindex och syftar till att mäta prisutvecklingen för hela den privata konsumtionen.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Mark- och byggpriset ökade med ca 270 respektive 115 procent under perioden 2000–2022 samtidigt som det totala produktionspriset ökade med 135 procent. Byggpriset utgjorde 2022 ca 79 procent av det genomsnittliga totala produktionspriset.

Det ekonomiska läget med hög inflation och höjda räntor har påverkat hushållens efterfrågan på bostäder samtidigt som produktions- och finansieringskostnader har ökat snabbt för bostadsutvecklarna och byggföretagen. En liknande utveckling av de senaste årens kostnader för insatsfaktorer till bostadsbyggande kan ses i Norge och snittet av EU, enligt Eurostat. Grannländerna Finland och Danmark har i stället haft en långsammare kostnadsutveckling än Sverige under de senaste åren. Inflationen har fallit tillbaka i både Sverige och i omvärlden, och centralbanker har börjat sänka räntorna. Detta väntas bidra till en återhämtning i byggbranschen, även om det kommer ta tid. Den långa tiden med kostnadsökningar kan indikera att det finns konkurrensproblem inom byggsektorn.

Sedan 2019 genomför Boverket en översyn av myndighetens bygg- och konstruktionsregler. Översynen syftar till att skapa ett förenklat och konsekvent regelverk med en, så långt det är möjligt, genomgående likriktad struktur och

detaljeringsgrad. Boverket har arbetat för att de olika kraven i byggreglerna ska regleras i separata författningar. Förslaget remitterades under 2023 och genererade många remissynpunkter. Efter bearbetning av synpunkterna genomfördes en andra remiss under 2024. Boverkets föreskrifter planeras träda i kraft den 1 januari 2025.

Byggsektorns klimatpåverkan är betydande men minskar

Bygg- och fastighetssektorn bidrar till utsläpp av växthusgaser i Sverige och utomlands genom import. Boverket publicerar miljöindikatorer som visar bygg- och fastighetssektorns miljöpåverkan i Sverige ur ett livscykelperspektiv. Sektorn har en betydande miljöpåverkan. Dessutom bidrar sektorn till miljöpåverkan i andra länder genom import av byggprodukter.

Bygg- och fastighetssektorns inhemska utsläpp uppgick till 11,1 miljoner ton koldioxidkvivalenter under 2021, vilket motsvarade ca 22 procent av Sveriges totala utsläpp av växthusgaser. Jämfört med 2020 var detta en ökning med ca 1,0 procentenhet. Sysselsättningen kopplad till bygg- och fastighetssektorn har samtidigt ökat med 1,9 procent 2021 jämfört med 2020. Förädlingsvärdet i sektorn och dess värdekedja ökade med 1,4 procent under samma period. 2021 stod sektorn även för 19 procent av Sveriges totala inhemska kväveoxidutsläpp, 28 procent av partikelutsläppen, 34 procent av energianvändningen samt 10 respektive 6 procent av användningen av hälsofarliga och miljöfarliga kemikalier. Mängden genererat avfall stod för 40 procent av totalen för Sverige, efter att gruvavfall räknats bort.

Den 1 januari 2022 infördes krav på klimatdeklaration för byggnader, vilket innebär att byggherren ska upprätta och lämna in en klimatdeklaration till Boverket som speglar den klimatpåverkan som uppstår vid uppförandet av byggnaden. Under perioden 2022–2023 registrerades 724 klimatdeklarationer hos Boverket. Merparten utgörs av småhus.

Sedan 2022 har Boverket i uppdrag att utveckla arbetet med omställningen till en cirkulär ekonomi inom bygg- och fastighetssektorn för att bidra till att Sveriges miljö- och klimatmål nås (Fi2022/00506). Boverket ska bl.a. kartlägga hur återanvändning och återvinning fungerar i dag. Uppdraget ska redovisas senast den 20 december 2024. Vidare har regeringen i regleringsbrevet för budgetåret 2024 gett Boverket i uppdrag att analysera vilka hinder som kan finnas för ökad användning av hållbara och innovativa konstruktionslösningar inom bostadsbyggandet, t.ex. industriellt träbyggande. Uppdraget ska redovisas senast den 15 december 2024. För vidare läsning se även utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur.

Trenden med förbättrad energiprestanda i byggnadsbeståndet fortsätter

Uppvärmning står för majoriteten av energianvändningen i bygg- och fastighetssektorn ur ett livscykelperspektiv. Totalt sett stod uppvärmning för 73 procent av sektorns totala energianvändning under 2021, nybyggnad stod för 8 procent, fastighetsförvaltning för 9 procent och renovering, om- och tillbyggnad stod för 10 procent. Utvecklingen av byggnadsbeståndets energiprestanda visar att energianvändningen för uppvärmning, varmvatten och fastighetsdrift i byggnader blir alltmer effektiv, se tabell 3.2.

Tabell 3.2 Genomsnittlig energiprestanda per registreringsår (kWh/m²) ackumulerat

Byggnadskategori	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
En- och tvåbostadshus	115	113	111	110	109	108	107	102	101	95	92	90
Flerbostadshus	146	145	144	143	142	141	136	125	125	126	124	123
Lokalbyggnader	156	154	152	150	150	146	143	124	124	119	118	115

Anm.: Beräkningsmetoden för energiprestanda utgår från den metod som används före den 1 januari 2019 i hela tabellen för att kunna göra jämförelser bakåt i tiden.

Källa: Boverkets energideklarationsregister.

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1275 av den 24 april 2024 om byggnaders energiprestanda (omarbetning) trädde i kraft den 28 maj 2024. I direktivet fastställs bl.a. som mål att hela byggnadsbeståndet ska uppfylla kriterierna för s.k. nollutsläppsbyggnader senast 2050. Medlemsländerna behöver säkerställa en viss förbättring av energiprestandan hos befintliga lokal- och bostadsbyggnader så att även dessa är nollutsläppsbyggnader senast 2050. Tiden för att genomföra direktivet i nationell lagstiftning är senast den 29 maj 2026.

Stöd för energieffektivisering i flerbostadshus

Mellan den 1 oktober och den 31 december 2021 fanns möjlighet att söka stöd för energieffektivisering i flerbostadshus. Fram t.o.m. den 30 december 2023 hade 1 557 ansökningar beviljats stöd om sammanlagt 2 265 miljoner kronor. Inga nya medel har beviljats efter 2022.

Flyttning av äldre byggnader

Riksdagen har tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om utökade möjligheter att göra avsteg från nybyggnadskraven vid flyttning av äldre byggnader (bet. 2021/22:CU12 punkt 7, rskr. 2021/22:179). Av tillkännagivandet följer att det bör utredas om byggnadsnämnderna bör få utökade möjligheter att medge sådana avsteg (bet. 2021/22:CU12 s. 46). Regeringen gav i regleringsbrevet för budgetåret 2023 i uppdrag till länsstyrelserna att sammanställa uppgifter från byggnadsnämnderna beträffande genomförda och nekade avsteg vid tillämpning av plan- och bygglagen (2010:900) vad gäller flyttning av byggnader och redovisa dessa till Boverket. Boverket har sammanställt uppgifterna och redovisade dem den 30 april 2024. Samtliga svarande byggnadsnämnder anger att de har beviljat avsteg när sådana har sökts och regeringen finner därför att det inte finns fog för att det skulle behöva beviljas ytterligare avsteg. Myndigheternas sammanställning visade dock på behov av ytterligare vägledning kring frågor om flytt av äldre byggnader varför sådana initiativ bör tas. Den efterfrågade utredningen är klar och regeringen har tagit ställning till innehållet i den. Mot bakgrund av redovisade åtgärder anser regeringen att tillkännagivandet är slutbehandlat.

3.3.4 En väl fungerande bostadsmarknad och ekonomisk utveckling

I detta avsnitt redovisas resultat med koppling till den del av målet som handlar om att underlätta bostadsbyggande och ekonomisk utveckling samt till målet om att skapa långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven. Förändringar i bostadsbyggandet redovisas utifrån indikatorn färdigställda och påbörjade bostäder i förhållande till befolkningsutvecklingen. De kommunala bedömningarna av bostadsmarknaden visar

kommunernas uppfattningar om hur väl bostadsmarknaden fungerar över hela landet, hur efterfrågan på bostäder ser ut och hur väl utbudet svarar mot behoven. Indikatorn andel hushåll med trångboddhet och ansträngd boendeekonomi kompletterar indikatorn kommunala bedömningarna av läget på bostadsmarknaden i åskådliggörandet av hushåll vars efterfrågan på bostäder inte möts av ett utbud som motsvarar behoven.

Bostadsbyggandet sjönk under 2023

Enligt Boverket påbörjades byggandet av ca 32 000 bostäder under 2023, vilket är en minskning med ca 46 procent jämfört med 2022. Boverkets prognos från maj 2024 är att bostadsbyggandet kommer fortsätta att minska till följd av en svag efterfrågan i kombination med höga produktions- och finansieringskostnader. Boverket prognostiserar att ca 27 000 bostäder kommer att påbörjas under 2024, se tabell 3.3. Antalet påbörjade bostäder kan komma att öka något under 2025, under förutsättning att hushållens köpkraft stärks och att räntorna sänks. Boverkets bedömning är att det är småhusen och hyresrätterna som kommer att bidra till vändningen.

Tabell 3.3 Påbörjade bostäder och befolkningsökning

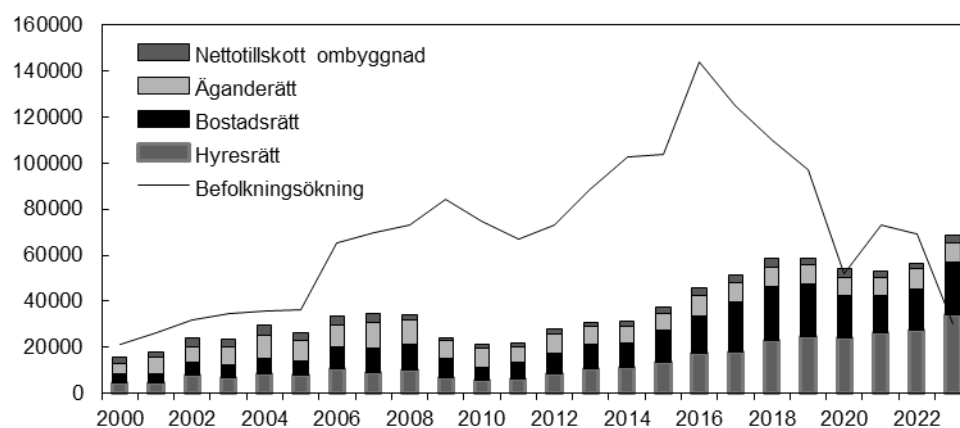
Antal	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Flerbostadshus	48 400	51 100	41 700	38 700	44 200	54 300	43 900	22 900	20 000
Småhus	13 000	12 900	11 000	10 900	11 200	14 100	12 700	6 900	5 000
Total nybyggnad	61 400	64 000	52 700	49 600	55 400	68 400	56 600	29 800	25 000
Nettotillskott genom ombyggnad	4 000	4 700	3 000	3 300	2 900	3 600	2 600	2 200	2 000
Totalt påbörjade bostäder	65 400	68 700	55 700	52 900	58 300	72 000	59 200	32 000	27 000
Befolkningsökning	144 100	125 100	109 900	97 400	51 700	73 000	69 200	30 200	26 000

Anm.: Statistiken över påbörjade bostäder 2016–2022 är från Statistiska centralbyrån. Eftersom det finns en stor eftersläpning i rapporteringen redovisas för åren 2023 och 2024 Boverkets prognos över antalet påbörjade bostäder. Statistik över befolkningsökningen 2024 är Statistiska centralbyråns prognos.

Källa: Boverket och Statistiska centralbyrån.

Färdigställda bostäder

I diagram 3.4 redovisas tillskottet av bostäder i relation till befolkningsutvecklingen. Under 2023 färdigställdes ca 68 900 bostäder genom ny- och ombyggnation, vilket var ca 22 procent fler än 2022. Både antalet färdigställda bostadsrätter och hyresrätter ökade jämfört med året innan. Av de nya bostäderna i flerbostadshus var ca 63 procent hyresrätter och 37 procent bostadsrätter. Sammantaget ökade antalet färdigställda bostäder under 2023, samtidigt som befolkningen fortsatte att öka, men befolkningsökningen gick i betydligt långsammare takt än de föregående åren. Gapet mellan nytillskott av bostäder och behovet av nya bostäder, mätt som befolkningsökning, minskade därmed under 2023.

Diagram 3.4 Totalt tillskott av bostäder i relation till befolkningsutvecklingen

Källa: Statistiska centralbyrån.

Byggbehovet har minskat

Boverket uppskattar det sammanlagda behovet av nya bostäder fram t.o.m. 2030 till nästan 439 000 bostäder, dvs. ca 62 700 bostäder årligen, varav 21 200 i latent behov respektive 34 000 med anledning av hushållsförändringar inkl. bestånd, samt 7 500 i bostadsreserv. Det innebär en sammanlagd sänkning av byggbehovet med nästan 100 000 bostäder jämfört med Boverkets beräkning av byggbehovet från förra året. Sänkningen beror delvis på att det latent behovet har blivit lägre tack vare ett stort antal färdigställda bostäder 2023 och en mer modest befolkningsökning förra året än tidigare. Det beror även på att behovet utifrån hushållsförändringar har minskat, dels på grund av att ett år har gått, dels på grund av att de framtida hushållsförändringarna förväntas bli lägre som ett resultat av SCB:s nedskrivning av förväntad framtida befolkning. Det resulterar i att färre bostäder behöver tillkomma för perioden 2024–2030 jämfört med perioden 2023–2030. Det har under ett par års tid byggts i takt med befolkningsökningen.

Det ska observeras att den nya årssiffran är högre än vad som kan förväntas bli resultatet av de regionala beräkningar Boverket kommer lämna under hösten 2024. De beräkningar som Boverket kommer att lämna under hösten 2024 baseras på SCB:s befolkningsframskrivning på kommun- och länsnivå 2024–2040 vilken publicerades den 11 juni 2024. Detta beror på att Boverket då kommer göra beräkningarna för perioden 2024–2033, det vill säga en tioårsperiod vilket i sin tur betyder att det latent behovet slås ut på tio år i stället för som nu på sju år. Några marknadsaktörer har också gjort egna analyser efter SCB:s senaste befolkningsframskrivning och kommit fram till att byggbehovet är betydligt lägre. Då Boverkets beräkning utgår från antalet färdigställda bostäder återspeglas inte det rådande konjunkturläget med en kraftig nedgång i antalet påbörjade bostäder i årets prognos.

Boverkets tidigare regionala byggbehovsprognos från december 2021 visar att 73 procent av bostäderna behöver byggas i de tre storstadsregionerna Stockholm-Uppsala, Göteborg och Malmö-Lund. Beräkningen visar att det med hänsyn till den förväntade befolkningsutvecklingen inte behöver byggas några bostäder i 23 av landets 60 funktionella analysregioner, dvs. funktionella avgränsade arbetsmarknadsregioner med arbetspendling över kommungräns som utgångspunkt. Detta gäller i huvudsak de norra delarna av landet samt Värmland och Dalarna. Vissa aspekter fångas dock inte upp av byggbehovsberäkningen. I regioner där befolkningsutvecklingen inte medför behov av nya bostäder kan det t.ex. behöva byggas bostäder som är anpassade till en åldrande befolkning. Inte heller lokal efterfrågan på nya bostäder till följd av stora

företagsetableringar och företagsexpansioner synliggörs i byggbehovsberäkningen. Det lokala behovet av nya bostäder är särskilt stort runt de stora företagsetableringarna och företagsexpansionerna i Norrbottens och Västerbottens län.

Investeringsstöd för hyresbostäder och bostäder för studerande är under avveckling

Möjligheten att söka investeringsstöd för hyresbostäder och bostäder för studerande infördes 2016 och avvecklades efter riksdagens beslut om statens budget för 2022. Stödet ska dock kunna utbetalas för alla ansökningar som har beviljats före den 31 december 2022 i mån av tillgängliga medel.

År 2016–2022 beviljades ca 24 miljarder kronor i investeringsstöd till mer än 1 600 projekt, motsvarande sammanlagt närmare 66 000 bostäder, varav 88 procent hyresbostäder och resten bostäder för studerande. Från det att stödet infördes fram t.o.m. den 31 augusti 2024 hade 20,9 miljarder kronor betalats ut för mer än 58 600 färdigställda bostäder, se tabell 3.4. Av dessa var knappt 51 200 hyresbostäder och något mer än 7 400 bostäder för studerande. Evidens för effekt på bostadsbyggandet av stödet saknas.

Tabell 3.4 Antal bostäder, beviljat och utbetalat belopp för investeringsstödet för hyresbostäder och bostäder för studerande

År	Beviljat		Utbetalat	
	Antal bostäder	Miljarder kronor	Antal bostäder	Miljarder kronor
2016	8	0,003	0	0
2017	8 914	2,5	2 148	0,5
2018	9 347	3,3	4 236	1,3
2019	6 518	2,3	5 274	1,6
2020	11 232	4,2	6 533	2,3
2021	14 005	5,5	10 349	3,7
2022	15 399	5,7	14 501	5,2
2023*	28	0,006	10 594	4,3
2024	0	0	4975	1,9
Totalt	65 451	23,6	58 610	20,8

Anm.: Siffrorna för 2024 avser beviljade och utbetalda belopp t.o.m. den 31 augusti.

*Dessa 28 bostäder avser två ärenden som tidigare beviljats stöd, men som under 2023 fick ett nytt beslut med senare färdigställandedatum.

Källa: Boverket.

Antalet nya utfärdade kreditgarantier för lån till bostadsbyggande har minskat liksom det utestående garanterade beloppet

Kreditgarantierna för lån till bostadsbyggande syftar till att främja byggandet av fler bostäder genom att öka finansieringsmöjligheterna för byggherrar. Kreditgarantier lämnas av Boverket för lån avseende nybyggnad och anordnande av bostäder, både under byggtiden och efter färdigställande, till kreditinstitut som har ramavtal med myndigheten. Under 2023 beviljades totalt 15 nya garantier, omfattande närmare 1 300 lägenheter, varav de flesta avsåg garantier under byggtiden. Det var en minskning jämfört med 2022, då totalt 60 nya kreditgarantier för drygt 2 300 lägenheter ställdes ut. Boverket får ställa ut kreditgarantier, inklusive tidigare utfärdade garantier, för ett belopp om högst 8 miljarder kronor. Vid utgången av 2023 var det utestående garanterade beloppet ungefär 3,4 miljarder kronor med ett maximalt garanterat belopp om drygt 4,4 miljarder kronor. Vid utgången av 2022 var det utestående garanterade beloppet närmare 5,6 miljarder kronor och det maximalt

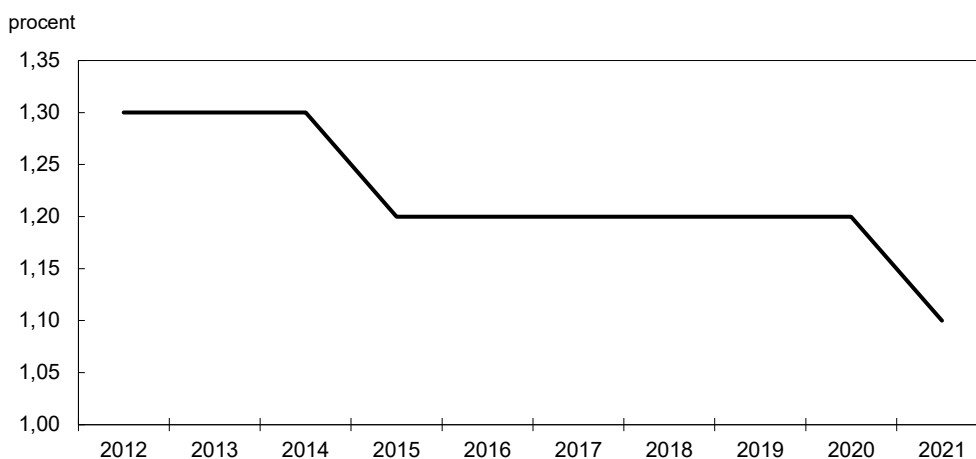
garanterande beloppet drygt 7,1 miljarder kronor. Det har därmed under 2023 skett en minskning i det utestående garanterade beloppet.

Insatser för att förbättra bostadsmarknadens funktionssätt

Boverket och länsstyrelserna har till uppgift att stödja och följa kommunernas arbete med bostadsförsörjningsfrågor. Boverket gör årligen en uppföljning av läget på bostadsmarknaden genom bostadsmarknadsenkäten (BME). BME är en sammanställning av kommunernas egna bedömningar av det aktuella läget på bostadsmarknaden. I BME 2024 uppger 148 kommuner underskott på bostäder, 119 kommuner anger balans och 21 kommuner anger överskott. Antalet kommuner som uppger underskott har minskat med 32 kommuner sedan förra året och med 92 kommuner jämfört med 2019. Undersökningen visar samtidigt att många hushåll har fortsatt svårt att etablera sig på bostadsmarknaden, inte minst unga och nyanlända, se vidare utgiftsområdena 13 Integration och jämställdhet respektive 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid. Av högskolekommunerna bedömer 15 av 38 underskott på bostadsmarknaden för studenter, vilket är två färre än 2023. Detta innebär således en viss lättnad för studenter i högskolekommuner. Antalet kommuner som rapporterat underskott på särskilt anpassade bostäder för personer med funktionsnedsättning har minskat. Se vidare utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg. Se även utgiftsområde 9 för Socialstyrelsens kartläggning av hemlösheten.

Under våren 2022 gjordes en ändring i lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Enligt ändringen ska kommunens riktlinjer för bostadsförsörjningen bl.a. grundas på en analys av vilka bostadsbehov som inte tillgodoses på den lokala bostadsmarknaden. Mot bakgrund av detta har länsstyrelserna i sitt regleringsbrev för 2023 haft i uppdrag att redogöra för hur arbetet med att erbjuda kommunerna i det egna länet råd, information och underlag för deras planering av bostadsförsörjningen fortlöpt. Regeringen beslutade den 22 juni 2023 att ge en särskild utredare i uppdrag att föreslå hur reglerna om privatpersoners uthyrning av bostäder kan ändras för att underlätta sådan uthyrning, samt se över reglerna om ändring av presumtionshyror (dir 2023:92). Syftet är att främja ett bättre utnyttjande av det befintliga bostadsbeståndet och att säkerställa ett väl fungerande presumtionshyressystem som ger goda förutsättningar för nyproduktion av hyresbostäder.

Som stöd för kommunernas uppgift, att analysera vilka behov som inte tillgodoses på den lokala bostadsmarknaden, finns olika mått på bostadsbristen från Boverket. Ett av måtten är andelen trångbodda hushåll med ansträngd boendeekonomi. Under 2021 var ca 52 000 hushåll trångbodda och hade samtidigt en ansträngd boendeekonomi. Det motsvarar 1,1 procent av hushållen, en andel som minskat något jämfört med de föregående åren, se diagram 3.5. Antal hushåll med en sådan boendesituation varierar över tid och mellan län. I Stockholms län har antalet hushåll i denna situation minskat det senaste året, och sett till hela mätperioden, 2012–2021, är det en minskning från 15 901 hushåll 2012 till 12 515 hushåll 2021. I Skåne och Västra Götalands län syns en liknande utveckling. Sett till hela mätperioden, 2012–2021, har antalet hushåll i denna boendesituation ökat mest i Kronobergs, Hallands och Jönköpings län med 37, 25 respektive 19 procent och minskat mest på i Gotland samt i, Stockholm och Norrbottens län med 30, 21 respektive 20 procent. Utvecklingen varierar kraftigt mellan kommunerna, även inom ett och samma län. Publicering av uppdaterade mått på andel hushåll med trångboddhet och ansträngd boendeekonomi för 2022 har fördröjts på grund av arbete med att kvalitetssäkra underliggande data, och väntas ske senare under hösten 2024.

Diagram 3.5 Andel hushåll med trångboddhet och ansträngd boendeekonomi

Källa: Boverket.

Hyresgarantier

Boverket administrerar det statliga bidraget till kommuner för hyresgarantier som kommunerna utfärdar till hushåll som kan betala ett eget boende, men som trots det har svårt att etablera sig på bostadsmarknaden. Under 2023 beviljade Boverket bidrag om 0,7 miljoner för 146 garantier till 16 kommuner. Det innebar nästan en dubbling jämfört med 2022, då det beviljade beloppet uppgick till 0,4 miljoner kronor för 88 garantier till 11 kommuner. Antalet bidragsgrundande garantier har de senaste 10 åren varierat mellan 88 och 226 och antalet kommuner mellan 11 och 19.

Insatser på svaga bostadsmarknader

Omstrukturering av kommunala bostadsföretag

Kommuner med svag bostadsmarknad kan ansöka om bidrag hos Boverket till stöd för undsättning eller omstrukturering av kommunala bostadsföretag i ekonomiska svårigheter och till stöd för företag som tillhandahåller bostadstjänster av allmänt ekonomiskt intresse. Regelverket ändrades 2018 för att anpassa det till EU:s statsstödsregler. Avtal om stöd till omstrukturering av kommunala bostadsföretag som beslutats enligt de tidigare reglerna fortsätter dock att gälla.

Boverket har ännu inte fått in någon ansökan om bidrag enligt förordningen (2018:111) om statsbidrag till kommuner med svag bostadsmarknad. Det har under 2023 inte skett några utbetalningar från förlängningsavtal utifrån förordningen (2002:664) om statligt stöd för vissa kommunala åtaganden för boendet. Det sista åtagandet löpte ut den 31 december 2023 utan att kommunen ansökte om utbetalning eller förlängning av avtalet om 4,7 miljoner kronor.

Statens Bostadsomvandling AB

Genom investeringar i underutnyttjade bebyggda fastigheter belägna i områden med en svag bostadsmarknad ska Statens Bostadsomvandling AB (Sbo) främst möjliggöra för kommuner att erbjuda äldre personer tillgängliga bostäder till överkomlig hyra. Genom blockförhyrningsavtal med en kommun, dess helägda bostadsbolag eller stiftelse, ser Sbo till att bostäderna kommer äldre personer till del. Efter en tid avyttrar Sbo respektive fastighet på marknadsmässiga villkor, vid en tidpunkt som bedöms lämplig. Sbo har även i uppdrag att förvalta och, så snart det är möjligt, avveckla dotterbolaget Vasallen AB.

Sbo har påverkats av högre material- och energipriser. Detta har försvårat för bolaget att investera i fastighetsombyggnationer. Under 2023 hade Sbo emellertid fyra pågående ombyggnationer omfattande 61 nya bostäder för äldre. Ytterligare en del i Sbo:s uppdrag är avyttring av fastigheter, och under 2023 sålde Sbo två fastigheter i Hultsfreds kommun. Vidare hade Sbo under 2023 pågående programarbeten för ombyggnadslösningar av fastigheter i åtta kommuner med syfte att tillskapa omkring 122 nya bostäder för äldre med möjlig inflyttning inom ett till tre år. Bolaget genomförde också dialoger om programarbete med ytterligare tre kommuner.

Startbidrag möjliggör byggemskaper

Den 1 januari 2020 infördes möjligheten för byggemskaper som bygger bostäder för sina medlemmar att söka ett startbidrag som uppgår till högst 400 000 kronor, genom förordningen (2019:676) om stöd till byggemskaper. Boverket administrerar stödet. För år 2023 har 4 miljoner kronor varit avsatta för stödet men ingen ansökan inkom under året.

3.3.5 Kategoriindelningen av företag i årsredovisningslagen

Riksdagen har tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om kategoriindelningen av företag i årsredovisningslagen (bet. 2015/16:CU6 punkt b, rskr. 2015/16:36). Av tillkännagivandet följer att regeringen, i samband med att regeringen lämnar förslag till riksdagen med anledning av bl.a. Redovisningsutredningens förslag i slutbetänkandet En översyn av årsredovisningslagarna (SOU 2015:8), ska återkomma med förslag som i fråga om kategoriindelningen av företag i årsredovisningslagen utgår från ambitionen att minska företagets regelbörda (bet. 2015/16:CU6 s. 11). Regeringen har föreslagit flera reformer som syftar till att minska företagets regelbörda. Slutbetänkandets förslag om att det i redovisningslagstiftningen införs en ny företagskategori, mikroföretag, för vilka ska gälla enklare årsredovisningsregler än för andra slag av företag som ska upprätta årsredovisning har däremot inte lett till lagstiftning. Justitiedepartementet höll i mars 2024 ett möte med ett antal intressenter (Ju2015/01889). Regeringen konstaterar att förslagen i slutbetänkandet har förlorat i aktualitet. Det finns inte tillräckliga skäl att gå vidare med dem. Tillkännagivandet är enligt regeringens mening därmed slutbehandlat.

3.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Regeringen kan konstatera att samhällsplaneringen, bostadsbyggandet och utvecklingen på bostadsmarknaderna det senaste året har påverkats kraftigt av stigande räntor, hög inflation och höga energipriser. Det har inneburit att bostadsbyggandet avtagit och hushållens köpkraft minskat.

3.4.1 Insatser har bidragit till hushållning med naturresurser och ekonomisk utveckling

Regeringen bedömer att ett aktivt arbete med översyn och aktualisering av de totala riksintresseanspråken har betydelse för planering och byggande.

Att antalet kommuner som antagit en ny översiktsplan har minskat får betraktas som normalt för denna del av mandatperioden. Samtidigt ser regeringen allvarligt på att detaljplaneläggningen och antalet bygglovsbeslut fortsätter att minska i kommunerna. Det är inte en önskvärd utveckling. Det gäller även den stora variationen i handläggningstid hos länsstyrelserna och att den genomsnittliga viktade handläggningstiden för avgjorda ärenden om överklagade lov och förhandsbesked har ökat jämfört med 2022. Det är positivt att fastighetsbildningsverksamheten har kunnat minska antalet äldre ärenden och även förkortat kötiden innan ett ärende fördelas till handläggare.

Det kan möjliggöra högre flödeseffektivitet kommande år. Regeringen avser att följa utvecklingen.

Den nationella geodataplattformen har möjliggjort för kommuner och andra aktörer att ta del av information digitalt. Det är positivt att plattformen successivt fylls på med detaljplaner och annan information från kommunerna och statliga myndigheter. Fler nationella specifikationer och standardiserade datamängder är ett viktigt steg mot en digital samhällsbyggnadsprocess, vilket bedöms kunna bidra till effektivare processer.

Likasa bedömer regeringen att översynen av Boverkets bygg- och konstruktionsregler på sikt kan komma att leda till snabbare, mer kostnadseffektivt byggande, med ökade möjligheter för innovation och teknisk utveckling.

Regeringen bedömer att tillgången till byggbar mark behöver öka och ledtiderna behöver bli kortare från idé till färdig byggnad för att uppnå en bättre måluppfyllelse. Det är viktigt att regelverken stödjer en effektiv och enhetlig tillämpning. Insatserna för goda och hållbara livsmiljöer har bidragit till att nå målet.

Indikatorn otrygghet vid utevistelse sent på kvällen i det egna bostadsområdet låg på 26 procent 2023, vilket är närapå oförändrat med 2022. Det är en lägre nivå än åren 2016 till 2021, men en högre nivå än första halvan av 2010-talet då andelen varierade mellan 21 och 23 procent. Regeringen menar att det är en alltför hög andel.

Regeringen bedömer att åtgärder för att ge alla människor i alla delar av landet en från social synpunkt god livsmiljö, bl.a. åtgärder inom ramen för Rådet för hållbara städer, har bidragit positivt till målet för utgiftsområdet.

3.4.2 Insatserna för hållbarhet i byggande och förvaltning bidrar till högre måluppfyllelse

Kravet på klimatdeklarationer och hållbarhetskriterier vid upphandling av byggentreprenader bedöms ha bidragit till måluppfyllelsen, och kan därmed på sikt bidra till klimatomställningen i bygg- och fastighetssektorn. Eftersom byggsektorns miljöpåverkan fortsatt är betydande är det positivt att energiprestandan i byggnadsbestånden fortsätter att förbättras. Det finns fortfarande ett behov av energi-effektivisering i det äldre byggnadsbeståndet. Europaparlamentet och rådets direktiv (EU) 2024/1275 av den 24 april 2024 om byggnaders energiprestanda (omarbetning) kommer att innebära krav på medlemsländerna att förbättra energiprestandan i hela byggnadsbeståndet, dvs både gällande nya och befintliga byggnader.

3.4.3 Insatserna för en väl fungerande bostadsmarknad och ekonomisk utveckling är inte tillräckliga

Flera faktorer påverkar bostadsbyggandet och utvecklingen på bostadsmarknaderna. Kommunernas agerande, regelverk och bristande tillgång till byggbar mark samt omvärldsfaktorer, t.ex. den allmänna ekonomiska utvecklingen, gör att effekterna av statliga insatser är svåra att bedöma.

Boverkets och länsstyrelsernas arbete för att stödja kommunerna i bostadsförsörjningsfrågor har fokuserat på de hushåll som inte har en tillfredsställande boendesituation. Det bedöms skapa bättre förutsättningar för en utveckling av ändamålsenliga lokala åtgärder och därmed bidra till att fler får sina bostadsbehov tillgodosedda. Statsbidraget till kommuner som utfärdar hyresgarantier bidrar till att fler, om än fortsatt få, hushåll ges möjlighet till eget boende.

De förvärv och omvandlingar som görs i syfte att säkerställa bostäder till äldre inom ramen för Statens Bostadsomvandling AB samt kreditgarantierna för lån till bostads-

byggande bedöms ha bidragit positivt till måluppfyllelsen. Det senare bidrar till att främja byggandet av fler bostäder genom att öka finansieringsmöjligheterna för byggherrar. Investeringsstödet för hyresbostäder och bostäder för studerande är under avveckling.

Regeringen bedömer att åtgärderna har bidragit till målet om en väl fungerande bostadsmarknad men att målet inte är uppfyllt. Det byggs inte tillräckligt många bostäder och det befintliga beståndet skulle kunna utnyttjas mer effektivt. Detta gäller särskilt i delar av landet där efterfrågan är hög och framför allt för hushåll som har svårt att få en bostad.

3.4.4 De statliga insatserna har bidragit till måluppfyllelsen av de riksdagsbundna målen

Sammantaget bedömer regeringen att de vidtagna åtgärderna har bidragit till målet för området samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet samt målet för området bostadsmarknad, men att målen inte är uppnådda.

Anledningen till detta bedöms vara den bristande tillgången till byggbar mark, långa ledtider inom planering och byggande, att många hushåll inte får sina bostadsbehov tillgodosedda, bristande konkurrens och bristande långsiktighet vad gäller hållbart byggande samt att otryggheten utomhus är i princip oförändrad.

3.5 Politikens inriktning

En väl fungerande bostadsmarknad i hela landet med tillgång till bostäder i varierande upplåtelseformer är en viktig förutsättning för människors trygghet och livskvalitet, och för en konkurrenskraftig ekonomi och tillväxt. Fler ska kunna förverkliga sina boendedrömmar och människor ska kunna flytta dit arbeten finns. Det behöver byggas fler bostäder över hela landet. Människors behov och efterfrågan ska vara styrande för hur bostadsbeståndet utvecklas. Samtidigt som det behöver byggas fler bostäder behöver det befintliga byggnadsbeståndet utnyttjas effektivare.

Det är viktigt att fler har möjlighet att äga sitt boende. Ett ökat eget ägande innebär att fler känner ett ansvar för sitt boende och sin boendemiljö. Ett ökat eget ägande och en blandning av upplåtelseformer är viktiga faktorer för att få till stånd en positiv utveckling i bostadsområden som präglas av utanförskap. Regeringen avser att utvidga det befintliga statsbidraget till byggemenskaper, både vad avser stödmottagare och projekt som kan få stöd.

Takten på bostadsbyggandet har avtagit till följd av omvärldsfaktorer som hög inflation och höjda räntor, vilket kraftigt försämrat förutsättningarna för byggandet av bostäder. Det är centralt att åtgärda de strukturella hinder som präglar bygg- och bostadsmarknaden för att Sverige ska stå bättre rustat och möjliggöra ett ökat byggande av bostäder. Regeringen avser att återkomma med reformer på detta område.

Krängliga regelverk och bristande tillgång till byggbar mark hämmar bostadsbyggandet. Därför avser regeringen att genomföra regelförenklingar och lättnader i byggkraven för bostäder, i de fall det är möjligt och lämpligt utifrån bostadens avsedda funktion. Detta kan möjliggöra att fler bostäder byggs och ett mer differentierat utbud. Därutöver avser regeringen att se över kommunernas roll i relevanta tillståndsärenden samt verka för att tillståndsprocesserna kortas, blir effektivare och mer förutsebara samt för att beslutsprocesser i större utsträckning utgår från en samhällsekonomisk analys. Plan- och bygglagen (2010:900) samt tillståndsprövningen enligt miljöbalken ska förenklas betydligt. Regeringen avser att ytterligare reformera

strandskyddet med inriktningen att öka möjligheterna för bebyggelse nära vatten. Regeringen avser även att genomföra betydande lättnader i byggkraven för studentbostäder. Därtill ska Boverket ges i uppdrag att undersöka möjligheterna till lättnader i byggkraven i samband med ombyggnation.

Regeringen delar Produktivitetskommissionens bedömning i betänkandet Goda möjligheter till ökat välbefinnande (SOU 2024:29) att det finns skäl att se över det befintliga regelverket för statens anspråk på mark- och vattenområden. Dagens system för anspråkstagande brister vad gäller effektivitet, förutsebarhet och transparens. Regeringen avser därför att genomföra en översyn av befintliga system och regelverk i syfte att upprätta en mer sammanhållen ordning för nationell fysisk planering, baserad på en samlad samhällsekonomisk analys. Översynen syftar till att förbättra förutsättningarna att väga olika intressen mot varandra, ge ökad nationell likvärdighet, ökad rättssäkerhet och bättre samordning mellan offentliga aktörer.

Effektiviteten i lovregelverket har stor betydelse för bl.a. kommuner, byggherrar och andra enskilda samt för plan- och byggprocessen som helhet. Regeringen bedömer därför att regelverket för bygglov behöver bli enklare, effektivare och mer ändamålsenligt. Det arbete som påbörjades med Attefallsreformen ska fortsätta för att det ska bli ännu lättare att bygga komplementbostäder och inreda ytterligare en bostad i enbostadshus, bl.a. för att stimulera privatuthyrning och öka fastighetsägares möjligheter att bestämma över hur den egna fastigheten ska utvecklas.

För att regeringens ambitioner om ökad effektivitet i planering och byggande ska kunna förverkligas är det även avgörande att kommunerna har tillgång till rätt kompetens och vägledning på detta område. Med anledning av kommande förändringar i Boverkets byggregler och i regelverket kring bygglov avser regeringen att ge Boverket i uppdrag att genomföra en ny satsning på kompetens inom tillämpningen av plan- och bygglagen riktad mot kommunerna. Aktuella kunskapsunderlag för kulturmiljö är också nödvändigt för att ett smidigt genomförande, därför kommer medel avsättas till Riksantikvarieämbetet för en särskild satsning för att stödja kommunernas arbete med sådana underlag, se även utgiftsområde 17, avsnitt 10.

Boverket ska få i uppdrag att ta fram förslag på hur typgodkännande av småhus kan genomföras, och undersöka förutsättningarna för att, med vissa begränsningar, bygglovsbefria uppförande av sådana typgodkända småhus, det s.k. ”Sverigehuset”.

Regeringen tillför medel till Boverket för att förstärka kontrollen under byggprocessen och under förvaltningsskedet. Förstärkta kontroller minskar risken för olyckor samt kan även leda till kostnadsbesparingar och bidra till att motverka arbetslivskriminaliteten inom byggsektorn.

För att komma till rätta med byggfel som uppskattas innebära stora kostnader varje år tilldelas Boverket medel för att verka som samlade aktör och sprida kunskap om hur byggfel kan minskas.

Mot bakgrund av höga energipriser och för att minska byggbranschens klimat- och miljöpåverkan, är en fortsatt effektivisering av energianvändningen i byggnadsbeståndet ett prioriterat område. Höga produktionskostnader kommer också att kräva ett fortsatt arbete med omställning till en cirkulär ekonomi inom bygg- och fastighetssektorn. Som ett led i att göra branschen mer hållbar analyserar Boverket vilka hinder som kan finnas för ökad användning av hållbara och innovativa konstruktionslösningar inom bostadsbyggandet, t.ex. industriellt träbyggande.

Stora investeringar och företagsetableringar på orter som under en längre tid haft en låg eller stagnerande befolkningstillväxt innebär stora utmaningar för samhälls-

byggandet, inte minst när det gäller att få fram nya bostäder för att möta behoven av ökad inflyttning till de berörda kommunerna. Regeringen har beslutat om en samlad strategi för nyindustrialiseringen och samhällsomvandlingen i Norrbottens och Västerbottens län (KN 2024/01434) (se utg.omr. 24). För att stödja den gröna industriomställningen i norra Sverige avser regeringen att avsätta medel för bostadspolitisk utveckling i norra Sverige. För försöksverksamhet i offentlig sektor, se utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner. Regeringen avser även att införa en möjlighet att subventionera kreditgarantiavgifter i syfte att underlätta anordnandet av nya bostäder i s.k. etablerings- och omställningskommuner.

Ett stort antal bostadsrätter överläts och pantsätts varje år. Att information rörande bostadsrätter inte finns samlad och tillgänglig medför problem som riskerar att påverka bostads- och kreditmarknaden negativt och innebär ett sämre konsumentskydd och svårigheter att utreda misstänkt brottslighet. Regeringen avser därför att ge Lantmäteriet medel för utveckling av och arbete med ett register för bostadsrätter.

EU:s nya byggproduktförordning kommer att innebära nya och utökade krav på såväl produkter och aktörer som tillsyn. Boverket kommer därför att behöva ägna tid åt kompetensutveckling för såväl berörda myndighetsanställda som branschen.

Det geopolitiska läget och den försämrade omvärldsutvecklingen ställer också nya krav på beredskap i bredare bemärkelse, där varor och tjänster från näringslivet och industrin spelar en viktig roll. Mot den bakgrunden har regeringen remitterat delbetänkandet SOU 2024:19 En ny beredskapssektor – för ökad försörjningsberedskap som bl.a. föreslår att formerna för en återetablerad byggnads- och reparationsberedskap ska utredas, vilket regeringen gett i uppdrag till en utredare (dir. 2024:70).

Kraven och ambitionerna inom totalförsvaret har ökat till följd av omvärldsläget och Sveriges medlemskap i Nato. Regeringen bedömer att beredskapssektorns försörjning av grunddata behöver stärka sin förmåga för att säkerställa tillgänglighet, funktionalitet och robusthet i informationsförsörjning av grunddata och samhällskritiska verksamheter. Lantmäteriets arbete behöver förstärkas för att öka robusthet, skydda särskilt utpekade verksamhetsorter och alternativa ledningsplatser, utbildnings-satsningar och tillhandahållande av kartunderlag till det civila försvaret. Regeringen avser därför att tillföra medel till myndigheterna i beredskapssektorn för deras arbete med civilt försvar.

Riksdagen har tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om att regeringen bör prioritera att tillgängliggöra geodata och skynda på arbetet med standardiseringen av geodata (bet. 2020/21:CU11 punkt 12, rskr. 2020/21:224). Regeringen föreslår i denna proposition att medel tilldelas Lantmäteriet för att från februari 2025 fritt tillgängliggöra datamängder enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1024 av den 20 juni 2019 om öppna data och vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn. Antalet specifikationer till den nationella geodata-plattformen har ökat flera år i rad och så sent som 2024 villkorades 35 000 000 kronor för utgifter för att åstadkomma en ökad digitalisering av samhällsbyggnadsprocessen. För att stärka upp arbetet med att digitalisera samhällsbyggnadsprocessen avsätts medel för det fortsatta arbetet med att etablera en digitalt obruten samhällsbyggnadsprocess. Regeringen anser därmed att tillkännagivandet är slutbehandlat.

För en mer driftsäker, effektiv och tillgänglig inskrivningsverksamhet avser regeringen att genomföra en ändring i Lantmäteriets instruktion. Genom ändringen kan Lantmäteriet utöka antalet inskrivningskontor och även införa ett digitalt inskrivningskontor. Förändringen möjliggör också att den digitala hanteringen kan utvidgas till att

omfatta hela ansöknings- och arbetsprocessen, oavsett var fastigheten är belägen. En utökad digital hantering är viktig, inte minst ur säkerhets- och beredskapssynpunkt.

3.6 Budgetförslag

3.6.1 1:1 Bostadspolitisk utveckling

Tabell 3.5 Anslagsutveckling 1:1 Bostadspolitisk utveckling

Tusental kronor

2023	Utfall	34 120	Anslagssparande	1 438
2024	Anslag	82 600 ¹	Utgiftsprognos	80 955
2025	Förslag	253 000		
2026	Beräknat	503 000		
2027	Beräknat	530 600		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för insatser inom det bostadspolitiska området. Anslaget får även användas för att subventionera avgifter avseende kreditgarantier för bostadsbyggnad i vissa kommuner. Vidare får anslaget användas för utgifter för lån till bostadsinvesteringar i vissa kommuner.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 3.6 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:1 Bostadspolitisk utveckling

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	85 600	85 600	85 600
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	167 400	417 400	445 000
<i>varav BP25</i>	147 400	397 400	525 000
– Förvaltningskostnader för planeringsstimulanser	-2 600	-2 600	
– Bostadspolitisk utveckling	140 000	380 000	505 000
– Subventionering av kreditgarantiavgifter för byggande i norr	10 000	20 000	20 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	253 000	503 000	530 600

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

För att finansiera subventionerade avgifter avseende garantigivning inom det bostadspolitiska området ökas anslaget 1:1 *Bostadspolitisk utveckling* med 10 000 000 kronor 2025. Av samma anledning beräknas anslaget öka med 20 000 000 kronor per år 2026–2032.

För att stödja den gröna omställningen och bostadspolitisk utveckling i norra Sverige ökas anslaget med 140 000 000 kronor 2025. Av samma anledning beräknas anslaget öka med 380 000 000 kronor 2026 och med 505 000 000 kronor per år 2027–2028.

För att finansiera Boverkets administration av stöd till kommuner för detaljplaner som möjliggör småhusbebyggelse och omvandlingar från lokaler till bostäder föreslår regeringen att anslaget minskas med 2 600 000 kronor 2025 och beräknas minska med samma belopp 2026.

Regeringen föreslår att 253 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Bostadspolitisk utveckling* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 503 000 000 kronor respektive 530 600 000 kronor.

3.6.2 1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag

Tabell 3.7 Anslagsutveckling 1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag

Tusental kronor

2023	Utfall	973	Anslagssparande	5 527
2024	Anslag	12 500 ¹	Utgiftsprognos	1 987
2025	Förslag	12 500		
2026	Beräknat	12 500		
2027	Beräknat	12 500		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till kommuner med en svag bostadsmarknad för undsättning eller omstrukturering av kommunala bostadsföretag med ekonomiska svårigheter och för statsbidrag till kommuner med en svag bostadsmarknad för stöd till företag som tillhandahåller tjänster av allmänt ekonomiskt intresse. Anslaget får även användas för utgifter för att administrera stöden.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 3.8 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	12 500	12 500	12 500
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	12 500	12 500	12 500

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 12 500 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Omstrukturering av kommunala bostadsföretag* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 12 500 000 kronor respektive 12 500 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2025 för anslaget 1:2 *Omstrukturering av kommunala bostadsföretag* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 12 500 000 kronor 2026–2028.

Skälen för regeringens förslag: Det är viktigt att Boverket kan bedriva sitt arbete långsiktigt, med möjlighet att ingå avtal som sträcker sig längre än innevarande budgetår. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2025 för anslaget 1:2 *Omstrukturering av kommunala bostadsföretag* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 12 500 000 kronor 2026–2028.

Tabell 3.9 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag

Tusental kronor

	Utfall 2023	Prognos 2024	Förslag 2025	Beräknat 2026	Beräknat 2027	Beräknat 2028
Ekonomiska åtaganden vid årets början	4 700					
Nya ekonomiska åtaganden			12 500			
Utgifter mot anslag till följd av ekonomiska åtaganden	-4 700			-6 000	-3 500	-3 000
Ekonomiska åtaganden vid årets slut			12 500			
Beslutat/föreslaget bemyndigande	12 500	12 500	12 500			

3.6.3 1:3 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad**Tabell 3.10 Anslagsutveckling 1:3 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad**

Tusental kronor

År	Utfall	2025	Anslagssparande	2027
2023		521		28 479
2024	Anslag	43 000 ¹	Utgiftsprognos	1 987
2025	Förslag	43 000		
2026	Beräknat	43 000		
2027	Beräknat	43 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.**Ändamål**

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till kommuner som går i borgen för enskilda hushålls skyldighet att betala hyra för sin bostad (kommunala hyresgarantier) och för utgifter för statsbidrag till byggemaskiner.

Skälen för regeringens förslag**Tabell 3.11 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:3 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad**

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	43 000	43 000	43 000
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	43 000	43 000	43 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 43 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 43 000 000 kronor respektive 43 000 000 kronor.

3.6.4 1:4 Boverket

Tabell 3.12 Anslagsutveckling 1:4 Boverket

Tusental kronor

2023	Utfall	289 861	Anslagssparande	7 698
2024	Anslag	297 056 ¹	Utgiftsprognos	302 716
2025	Förslag	302 277		
2026	Beräknat	312 045 ²		
2027	Beräknat	315 496 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 305 210 tkr i 2025 års prisnivå.

³ Motsvarar 303 207 tkr i 2025 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Boverkets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för internationellt arbete.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 3.13 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:4 Boverket

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	294 056	294 056	294 056
Pris- och löneomräkning ²	11 141	17 975	23 508
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	-2 920	14	-2 068
<i>varav BP25³</i>	<i>8 000</i>	<i>11 000</i>	<i>9 000</i>
– Förvaltningskostnader för planeringsstimulanser	2 000	2 000	
– Indragna medel för riksarkitekt	-15 000	-15 000	-15 000
– Kompetenssatsning byggregler och genomförande Bygglövsutredningen	10 000	10 000	10 000
– Genomförande av reviderad byggproduktförordning	1 000	2 000	2 000
– Förstärkt kontroll under byggprocessen och under förvaltningsskede		2 000	2 000
– Minska byggfel	10 000	10 000	10 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	302 277	312 045	315 496

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2024. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2026–2027 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Medel tillförs för förstärkning av Boverkets arbete med vägledningar inom planering och byggande. Anslag 1:4 *Boverket* ökas därför med 10 000 000 kronor per år 2025–2030.

Mot bakgrund av den kompetensutveckling och det utökade tillsynsområde som EU:s nya byggproduktförordning kommer att kräva och medföra för Boverket ökas anslaget med 1 000 000 kronor 2025. Av samma anledning beräknas anslaget öka med 2 000 000 kronor per år från 2026.

För Boverkets arbete att verka som samlade aktör och sprida kunskap om hur byggfel kan minskas ökas anslaget med 10 000 000 kronor per år 2025–2030.

För att finansiera Boverkets administration av stöd till kommuner för detaljplaner som möjliggör småhusbebyggelse och omvandlingar från lokaler till bostäder ökas anslaget med 2 000 000 kronor per år 2025–2026.

Boverkets arbete kring arkitektur prioriteras ned för att finansiera andra reformer. Av denna anledning minskas anslaget med 15 000 000 kronor per år från 2025.

För att finansiera Boverkets arbete med förstärkt kontroll under byggprocessen och kontroll under förvaltningsskedet beräknas anslaget öka med 2 000 000 kronor per år från 2026.

Regeringen föreslår att 302 277 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Boverket* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 312 045 000 kronor respektive 315 496 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2025 ställa ut kreditgarantier för nybyggnad och ändringar av bostäder, avlösen av kommunala borgensåtaganden och lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp vid förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativa hyresrätter som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 8 000 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen har sedan tidigare ett bemyndigande att till ett belopp om 8 000 000 000 kronor ställa ut kreditgarantier för ny- och ombyggnad av bostäder, kreditgarantier för avlösen av kommunala borgensåtaganden och kreditgarantier för lån till kooperativa hyresrättsföreningar som tas upp vid förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativ hyresrätt. Regeringen bedömer att det under 2025 behövs en garantiram av samma omfattning som för 2024.

Regeringen avser vidare att införa en möjlighet att subventionera garantiavgifter i syfte att underlätta anordnandet av nya bostäder i s.k. etablerings- och omställningskommuner. Avgifter avseende garantigivning inom det bostadspolitiska området kommer att finansieras från anslaget 1:1 *Bostadspolitisk utveckling*. Införandet av en subvention förutsätter att åtgärden är förenlig med statsstödsreglerna.

Regeringen bör därför bemyndigas att under 2025 ställa ut kreditgarantier för nybyggnad och ändringar av bostäder, avlösen av kommunala borgensåtaganden och lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp vid förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativ hyresrätt som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 8 000 000 000 kronor.

Tabell 3.14 Ramar för statliga garantier

Tusental kronor

Utgifts- område	Ändamål	Ram 2023 ¹	Utestående åtaganden 2023-12-31	Ram 2024 ¹	Föreslagna garantiramar 2025
18	Kreditgarantier för nybyggnad och ändring av bostäder mm	8 000 000	3 410 719	8 000 000	8 000 000
Summa		8 000 000	3 410 719	8 000 000	8 000 000

¹ Ramar för 2023 och 2024 redovisas exklusive beslutade och föreslagna ändringar som lämnats i propositioner om ändringar i statens budget.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Regeringen har bemyndigat Boverket att ansvara för godkännandet av de intygsgivare som utses av bostadsrättsföreningar. Regeringen har i 20 § bostadsrättsförordningen (1991:630) föreskrivit att Boverket för denna uppgift ska ta ut en avgift.

De kreditgarantier som Boverket administrerar är försäkringar som långgivare kan teckna för lån till nybyggnad och ändringar av bostäder och vid förvärv av fastighet som ombildas till kooperativ hyresrätt. Garantierna ger långgivaren ett skydd mot kreditförluster och minskar behovet av topplån eller egen kapitalinsats för den som bygger bostäder. Kreditgarantierna får utfärdas för

- nybyggnad och ändringar av bostäder
- avlösen av kommunala borgensåtaganden
- lån till kooperativa hyresrättsföreningar
- vissa kommunala åtaganden för boendet.

Bestämmelserna om kreditgarantier finns i förordningen (2020:255) om statlig kreditgaranti för lån för bostadsbyggande och förordningen (2002:664) om statligt stöd för vissa kommunala åtaganden för boendet. Finansieringen av dessa garantier sker utanför statens budget genom avgifter som ska täcka både statens förväntade förlust och förvaltningskostnaderna. Avgifterna ska också täcka finansieringen av sådana fastighetsförvärv som Boverket undantagsvis får göra för att skydda statligt garanterade lånefordringar. På dessa avgifter görs ett påslag för att avgifterna inte ska vara så låga att de utgör statsstöd i EU-rättslig mening.

Tabell 3.15 Avgiftsfinansierad verksamhet vid Boverket

Tusental kronor

Verksamhet	Ack. resultat t.o.m. 2023	Resultat 2024	Verksam- hetens intäkter 2025	Kostnader som ska täckas 2025	Resultat 2025	Ack. resultat utgående 2025
Verksamheter där intäkterna inte disponeras						
Offentligrättslig verksamhet						
<i>varav garantiavgifter marknadspåslag</i>	-	878	851			
<i>varav godkännande av intygsgivare</i>	0	0	1 010	1900	-890	-890
Verksamheter där intäkterna disponeras						
Offentligrättslig verksamhet						
<i>varav garantiavgifter administration</i>	35 075	-1 283	3 087	4 778	-1 691	32 101

Anm.: Utöver de avgifter som redovisas i tabellen tas en avgift ut för att täcka statens förväntade förlust. Dessa avgiftsintäkter redovisas mot konto i Riksgäldskontoret.

3.6.5 1:5 Statens geotekniska institut

Tabell 3.16 Anslagsutveckling 1:5 Statens geotekniska institut

Tusental kronor

2023	Utfall	52 825	Anslagssparande	3 279
2024	Anslag	55 879 ¹	Utgiftsprognos	57 500
2025	Förslag	57 752		
2026	Beräknat	59 028 ²		
2027	Beräknat	60 125 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 57 700 tkr i 2025 års prisnivå.

³ Motsvarar 57 701 tkr i 2025 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Statens geotekniska instituts (SGI) förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 3.17 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:5 Statens geotekniska institut

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	55 879	55 879	55 879
Pris- och löneomräkning ²	1 873	3 149	4 246
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	57 752	59 028	60 125

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2024. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2026–2027 är preliminär.

Regeringen föreslår att 57 752 000 kronor anvisas under anslaget 1:5 *Statens geotekniska institut* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 59 028 000 kronor respektive 60 125 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.18 Avgiftsfinansierad verksamhet vid Statens geotekniska institut

Klicka här för att ange enhet.

Verksamhet	Ack. resultat t.o.m. 2023	Resultat 2024	Verksamhetens intäkter 2025	Kostnader som ska täckas 2025	Resultat 2025	Ack. resultat utgående 2025
Verksamheter där intäkterna disponeras						
Uppdragsverksamhet			7 781			

Intäkterna från den avgiftsbelagda verksamheten består av uppdragsverksamhet inom geoteknisk forskning, utveckling och kunskapsförmedling och rådgivning. Avgifterna disponeras av SGI. Myndighetens uppdragsverksamhet har som ekonomiskt mål att den ska bidra till att täcka verksamhetens kostnader.

3.6.6 1:6 Lantmäteriet

Tabell 3.19 Anslagsutveckling 1:6 Lantmäteriet

Tusental kronor

År	Utfall	730 404	Anslagssparande	19 472
2023	Utfall	730 404	Anslagssparande	19 472
2024	Anslag	758 854 ¹	Utgiftsprognos	795 607
2025	Förslag	871 006		
2026	Beräknat	928 788 ²		
2027	Beräknat	949 828 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 908 418 tkr i 2025 års prisnivå.

³ Motsvarar 912 772 tkr i 2025 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Lantmäteriets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för riksgränskommissionens arbete med översyn av riksgränsen mellan Sverige och Norge samt för utgifter för bidrag till Onsala rymdobservatorium för att upprätthålla och utveckla den geodetiska infrastrukturen. Anslaget får även användas för att täcka underskottet som uppkom i samband med bolagiseringen av verksamheten Metria.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 3.20 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:6 Lantmäteriet

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	758 854	758 854	758 854
Pris- och löneomräkning ²	27 567	45 202	59 493
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	84 585	124 732	131 481
varav BP25 ³	85 000	123 250	128 000
– Samordnad statlig IT-drift		12 250	10 000
– Utveckla nationella geodataplattformen	10 000	15 000	20 000
– Tillgängliggöra geodata	60 000	60 000	60 000
– Civilt försvar: beredskapsmyndighet, Lantmäteriet	5 000	6 000	8 000
– Ett register för alla bostadsrätter	10 000	30 000	30 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	871 006	928 788	949 828

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2024. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2026–2027 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

För att finansiera det fortsatta arbetet med att etablera en obruten digital samhällsbyggnadsprocess ökas anslaget 1:6 *Lantmäteriet* med 10 000 000 kronor 2025. Av samma anledning beräknas anslaget öka med 15 000 000 kronor 2026 och 20 000 000 kronor per år 2027–2030.

Till följd av att Lantmäteriet från februari 2025 avgiftsfritt ska tillgängliggöra värdefulla datamängder i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1024 av den 20 juni 2019 om öppna data och vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn, ökas anslaget med 60 000 000 kronor per år från 2025.

Regeringen bedömer att beredskapssektorn för försörjning av grunddata behöver stärka sin förmåga och för att stärka upp Lantmäteriets arbete med civilt försvar ökas anslaget med 5 000 000 kronor 2025. Av samma anledning beräknas anslaget öka med 6 000 000 kronor 2026, 8 000 000 kronor 2027 och 10 000 000 kronor per år från 2028.

För Lantmäteriets arbete med ett nytt bostadsrättsregister ökas anslaget med 10 000 000 kronor 2025. Av samma anledning beräknas anslaget öka med 30 000 000 kronor per år 2026–2030.

För kostnader för att etablera en samordnad och säker statlig it-drift beräknas anslaget öka med 12 250 000 kronor 2026, 10 000 000 kronor 2027 och 5 000 000 kronor 2028.

Regeringen föreslår att 871 006 000 kronor anvisas under anslaget 1:6 *Lantmäteriet* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 928 788 000 kronor respektive 949 828 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.21 Avgiftsfinansierad verksamhet vid Lantmäteriet

Tusental kronor

Verksamhet	Ack. resultat t.o.m. 2023	Resultat 2024	Verksam- hetens intäkter 2025	Kostnader som ska täckas 2025	Resultat 2025	Ack. resultat utgående 2025
Verksamheter där intäkterna inte disponeras						
Offentligrättslig verksamhet						
<i>varav expeditionsavgifter</i>	0	0	220 000	220 000	0	0
<i>varav Samfällighets- föreningsregistret</i>	0	0	2 000	2 000	0	0
Verksamheter där intäkterna disponeras						
Offentligrättslig verksamhet						
<i>varav fastighetsbildnings- verksamheten</i>	45 100	5 000	1 097 400	1 095 400	2 000	52 100
Uppdragsverksamhet						
<i>varav pantbrevsregistreringen</i>	-20 800	900	46 000	39 500	6 500	-13 400
<i>varav tjänsteexport</i>	6 000	-1 100	58 000	58 100	-100	4 800
<i>varav myndighetsuppdrag</i>	800	-400	56 500	56 000	500	900
<i>varav uppdrag i anslutning till fastighetsbildningen</i>	4 700	-4 000	47 300	47 600	-300	400
<i>varav samordnad och säker statlig it-drift¹</i>	0	0	0	0	0	0
Verksamheter där intäkterna disponeras och redovisas mot anslag						
Uppdragsverksamhet						
<i>varav grundläggande fastighetsinformation och geografisk information²</i>	57 100	6 000	260 000	280 000	-20 000	43 100

¹ Lantmäteriet avses vara leverantör av samordnad och säker statlig IT-drift och disponera intäkter för ändamålet från 2026.

² Till följd av att Lantmäteriet från februari 2025 avgiftsfritt ska tillgängliggöra värdefulla datamängder i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1024 av den 20 juni 2019 om öppna data och vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn, kommer nya avgiftsfinansierade resultatområden att ersätta nuvarande resultatområde "grundläggande fastighetsinformation och geografisk information".

Resultatet inom Lantmäteriets avgiftsfinansierade verksamhet har varierat under åren. Variationen ligger främst på intäktssidan och har till övervägande del genererats inom fastighetsbildningsverksamheten. Det ekonomiska överskott som byggts upp inom denna verksamhet prognostiseras minska under den kommande 3-årsperioden till följd av ökade kostnader för utveckling av ett nytt verksamhetsstöd men också ökade förvaltningskostnader. I år och kommande år råder det därutöver en viss osäkerhet på intäktssidan kopplat till en minskad ärendeströmning. Det ackumulerade överskottet inom grundläggande fastighetsinformation och geografisk information prognostiseras även det minska och gå till ett underskott till följd av en svagare fastighetsmarknad med minskade intäkter samt ökade IT-kostnader. En annan bidragande orsak till minskningen är tillgängliggörandet av värdefulla datamängder där Lantmäteriet inte längre har rätt att ta ut avgifter för dessa utpekade datamängder.

3.6.7 1:7 Energieffektivisering av flerbostadshus

Tabell 3.22 Anslagsutveckling 1:7 Energieffektivisering av flerbostadshus

Tusental kronor

2023	Utfall	249 500	Anslagssparande	100 500
2024	Anslag	840 000 ¹	Utgiftsprognos	729 719
2025	Förslag	40 000		
2026	Beräknat	0		
2027	Beräknat	0		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till energieffektivisering av flerbostadshus. Anslaget får även användas för utgifter för att administrera stöden.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 3.23 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:7 Energieffektivisering av flerbostadshus

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	840 000	840 000	840 000
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	-800 000	-840 000	-840 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	40 000	0	0

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Stödet för energieffektivisering av flerbostadshus är under avveckling.

Regeringen föreslår att 40 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:7 *Energieffektivisering av flerbostadshus* för 2025.

3.6.8 1:8 Investeringstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande

Tabell 3.24 Anslagsutveckling 1:8 Investeringstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande

Tusental kronor

2023	Utfall	4 312 970	Anslagssparande	7 030
2024	Anslag	3 710 000 ¹	Utgiftsprognos	3 623 347
2025	Förslag	1 370 000		
2026	Beräknat	0		
2027	Beräknat	0		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag för att anordna nya hyresbostäder och bostäder för studerande. Anslaget får även användas för utgifter för att administrera stöden.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 3.25 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:8 Investeringstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	3 710 000	3 710 000	3 710 000
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	-2 340 000	-3 710 000	-3 710 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 370 000	0	0

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Investeringstödet för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande är under avveckling.

Regeringen föreslår att 1 370 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:8 *Investeringstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande* för 2025.

4 Konsumentpolitik

4.1 Mål för området

Resultatredovisningen görs i förhållande till det befintliga målet om väl fungerande konsumentmarknader och en miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar konsumtion, som gällt sedan 2016 (prop. 2015/16:1, utg.omr. 18, bet. 2015/16:CU1, rskr. 2015/16:76).

I denna proposition föreslås en ändring och förtydligande av målet för att bättre kunna utvärdera den politik som nu genomförs. (se avsnitt 2.4.2)

4.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Resultatet bedöms utifrån indikatorer och bedömningsgrunder som avser upprätthållandet av det konsumentskyddande regelverket, tvistlösning utanför domstol, information och vägledning till konsumenter samt insatser för att främja hållbar konsumtion. De centrala indikatorerna för resultatbedömningen är följande:

- andelen marknadsrättsliga ärenden där företag frivilligt rättat sig efter Konsumentverkets påpekanden om brister
- andelen produktsäkerhetsrättsliga ärenden där företag frivilligt rättat sig efter Konsumentverkets påpekanden om brister
- andelen företag som följt Allmänna reklamationsnämndens (ARN) rekommendationer
- antalet besökare på konsumentupplysningstjänsten Hallå konsumenters webbplats.

Utöver insatserna inom konsumentpolitiken finns det många andra faktorer som påverkar hur väl konsumentmarknaderna fungerar. Vidare är kvantitativa indikatorer inte alltid ändamålsenliga för att bedöma resultatet. Till grund för regeringens bedömning av resultatet och effekterna av konsumentpolitiken används därför både kvantitativa indikatorer och kvalitativa bedömningsgrunder.

4.3 Resultatredovisning

4.3.1 Myndighetsöversyn inom konsumentpolitiken

Under 2023 vidtog regeringen flera åtgärder för att se över myndighetsstrukturen och ompröva statlig verksamhet. Regeringen har bl.a. prövat fem möjliga myndighets-sammanslagningar, i enlighet med vad som framgår av budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.4). En av sammanslagningarna gäller Fastighetsmäklarinspektionen och Konsumentverket. Myndigheterna har till regeringen redovisat hur Fastighetsmäklarinspektionens uppgifter skulle kunna överföras till och inordnas i Konsumentverket samt bedömningar av för- och nackdelar med att myndigheternas uppgifter läggs samman (Fi2023/02894). Myndigheterna har bedömt att en sådan organisationsförändring skulle kunna leda till effektiviseringar och kostnadsbesparingar för statsförvaltningen, men har till stor del gjort olika bedömningar av övriga för- och nackdelar. Rapporten har remitterats.

En betydande majoritet av de remissinstanser som har lämnat synpunkter påtalar problem och risker med den föreslagna organisationsförändringen. Bland annat motsätter sig Förvaltningsrätten i Karlstad, Statskontoret och Mäklarsamfundet sammanslagningen av Konsumentverket och Fastighetsmäklarinspektionen. Som skäl anförs bl.a. avsaknad av kostnadsbesparingar, risk för minskat konsumentskydd och problem med att integrera det särskilda organet Disciplinnämnden. Det finns också en oro för att sammanslagningen kan påverka arbetet mot penningtvätt negativt, samt en risk för kompetenstapp. En del instanser, bl.a. Ekonomistyrningsverket (ESV) och Skattebetalarnas förening, lyfter fram positiva effekter. Bland annat anförs att en sammanslagning kan minska myndigheternas sårbarhet och förbättra förutsättningarna för deras analysarbete. Vidare bedömer ESV att myndigheternas olika finansieringsmodeller inte hindrar en sammanslagning.

4.3.2 Insatser främjade marknadernas funktionssätt

Konsumentverket motverkade osunda affärsmetoder

Konsumentverkets arbete bedrevs under 2023 liksom tidigare med löpande och tematisk tillsyn, branschöverenskommelser och informationsinsatser riktade till företag. I vissa fall drev Konsumentombudsmannen (KO) ärenden i domstol, både för att få näringsidkare att rätta sig efter myndighetens beslut och för att utveckla praxis.

Under 2023 uppdaterades ett antal branschöverenskommelser. Tillsynsinsatser utfördes både nationellt och i samarbete med myndigheter i andra EU-medlemsstater. Bland annat prioriterades marknaderna för resor, folkhälsa, boende samt kredit- och betaltjänster. Insatser som avsåg problem som finns på många olika marknader, t.ex. digitala och datadrivna affärsmetoder, miljöpåståenden i marknadsföring och marknadsföring i sociala medier, prioriterades också. Konsumentverket bedrev även tillsyn över kontaktuppgifter på företags hemsidor för att konsumenterna ska kunna komma i kontakt med företagen och ges möjlighet att utnyttja sina avtalsenliga och lagliga rättigheter. Nästan hälften av de granskade företagen hade brister. KO drev processer i domstol om bl.a. miljöpåståenden, kreditmarknadsföring och marknadsföring av betaltjänster online.

Konsumentverkets arbete under 2023 resulterade bl.a. i flera förbuds förelägganden och viten till kreditförmedlare för marknadsföring av krediter som bedömts strida mot kravet på måttfullhet i konsumentkreditlagen (2010:1846).

Tabell 4.1 Konsumentverkets tillsyn av företagens affärsmetoder

Procent	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Andel frivilliga rättelser ¹	77	77	82	75	75	83	82
Andel domar där KO fick rätt ²	-	82	100	100	100	100	78

¹ Andelen marknadsrättsliga ärenden där företag frivilligt rättat sig efter Konsumentverkets påpekanden om brister. Avser 300 ärenden för 2023.

² Andelen domar där Konsumentombudsmannen helt eller delvis nått framgång. Indikatorn började användas av Konsumentverket 2018.

Källa: Konsumentverket.

Andelen frivilliga rättelser ligger över tid på en stabil nivå. KO nådde helt eller delvis framgång i 7 av 9 domar (se tabell 4.1).

Fastighetsmäklarinspektionen främjade mäklartjänster med kvalitet

Under 2023 minskade antalet ansökningar om registrering av fastighetsmäklare, och i synnerhet fastighetsmäklarföretag, markant. Antalet registrerade mäklare minskade något under 2023. Antalet anmälningar från allmänheten fortsatte att minska 2023.

Det var framför allt antalet anmälningar om lockpris som minskade, vilket sannolikt berodde på den svagare bostadsmarknaden. Fastighetsmäklarinspektionen genomförde fler egeninitierade tillsynsinsatser vid sidan av den tillsyn som grundar sig på anmälningar. År 2023 beslutades fler påföljder än tidigare meddelats på grund av förseelser på penningtvättsområdet. Färre ärenden avgjordes 2023 än 2022, vilket berodde på att myndigheten 2022 arbetade ner balanser från 2021. Ärendebalanserna låg kvar på ungefär samma nivå 2023 som 2022, samtidigt som den genomsnittliga handläggningstiden halverades. En viktig indikator för bedömningen av myndighetens resultat är andelen beslut där fastighetsmäklare överklagat och där domstolen fastställt Fastighetsmäklarinspektionens beslut eller beslutat om en annan typ av påföljd (se tabell 4.2).

Tabell 4.2 Fastighetsmäklarinspektionens registrering och tillsyn

Procent, antal

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Andel fastställda beslut ¹	74	76	68	95	80	78	83	89	72	90
Antal anmälningar	303	378	416	528	566	587	1 349	1 841	1 067	798
Antal registrerade fastighetsmäklare	6 692	6 731	6 910	7 017	7 193	7 154	7 232	7 493	7 782	7 605
– varav kvinnor	3 056	3 136	3 190	3 222	3 278	3 273	3 328	3 434	3 564	3 436
– varav män	3 736	3 698	3 720	3 795	3 913	3 881	3 895	4 046	4 218	4 169
Totalt antal registrerade fastighetsmäklarföretag ²	-	-	-	-	-	-	-	907	2 164	2 226

¹ Andelen beslut av Fastighetsmäklarinspektionen där fastighetsmäklare överklagat och där domstolen fastställt Fastighetsmäklarinspektionens bedömning av överträdelse och påföljd eller fastställt Fastighetsmäklarinspektionens bedömning men beslutat om annan påföljd.

² Uppgiften att registrera och utöva tillsyn över fastighetsmäklarföretag tillkom 2021.

Källa: Fastighetsmäklarinspektionen.

Andelen överklagade beslut som fastställts av domstol eller ändrats till en annan påföljd ökade 2023 jämfört med 2022, men är förhållandevis stabil över tid.

4.3.3 Risker med farliga produkter motverkades

Konsumentverket utökade under 2023 sitt arbete för att hindra att farliga produkter och tjänster tillhandahålls konsumenterna. Insatserna baserades på värderingar av hur allvarliga risker för liv och hälsa som var förknippade med produkten eller tjänsten. Fokus låg på produkter som medför risker för barn. Myndigheten spred varningar och information om återkallelser av farliga produkter till allmänheten med gott genomslag i media. Myndigheten arbetade även med information och samverkan med näringslivet i form av bl.a. föreläsningar, utbildningar och möten. Konsumentverket deltog också aktivt i arbetet med att ta fram standarder på produktsäkerhetsområdet.

Tabell 4.3 Konsumentverkets arbete med produktsäkerhet

Procent

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Andel frivilliga rättelser ¹	98	88	94	83	69	97	76 ²
Andel överklaganden där Konsumentverket fick rätt ³	-	100	50	100	100	80	100

¹ Andelen företag som frivilligt rättat sig efter Konsumentverkets påpekanden om brister. Avser 175 ärenden för 2023.

² Indikatorn för 2023 innehåller bl.a. tullärenden och är således inte helt jämförbar med de föregående åren.

³ Andelen domar där Konsumentombudsmannen helt eller delvis nått framgång. Inga ärenden avser 2017.

Källa: Konsumentverket.

Andelen frivilliga rättelser 2023 uppgick till en betydligt lägre nivå än föregående år. Skillnaden berodde främst på att indikatorn för 2023 innehöll fler parametrar, t.ex.

tullärenden, som exkluderades 2022, vilket resulterade i en betydligt högre rättelsegrad för 2022. KO nådde helt eller delvis framgång i 6 av 6 mål i domstol (se tabell 4.3).

4.3.4 En effektiv tvistlösning med hög kvalitet

Antalet inkomna ärenden till ARN ökade med 24 procent under 2023. De främsta orsakerna till utvecklingen var en ökning av ärenden som avsåg problem kopplade till e-handel och en ökad kännedom om ARN. Antalet ärenden ökade på tio av tolv avdelningar. De största ökningarna hade textilavdelningen (e-handel) och bankavdelningen (bedrägerier). Myndighetens produktivitet ökade liksom kostnadseffektiviteten. Trots detta växte ärendebalanserna. Kravet på myndigheten att tvister ska avgöras inom 90 dagar från det att ärendet är klart för avgörande uppfylldes. Det genomsnittliga antalet dagar ökade dock från 78 till 82.

Den centrala indikatorn för att följa upp ARN:s bidrag till genomförandet av konsumentpolitiken är andelen av myndighetens beslut som följs av företagen (se tabell 4.4).

Tabell 4.4 ARN:s prövning av tvister

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Andel beslut som följts av företagen (%)	77	81	78	79	79	77	77	78	79	81
Antal inkomna ärenden	11 396	12 035	13 537	14 363	17 575	20 713	27 863	19 699	26 041	32 303
Antal avgjorda ärenden	10 795	11 967	13 694	14 411	15 636	20 087	25 037	24 276	21 768	28 225
Antal avgjorda ärenden per årsarbetskraft	-	-	334	335	347	418	511	539	506	576
Genomsnittligt antal dagar för samtliga tvister ¹	-	-	85	73	84	78	58	77	78	82

¹ Enligt förordningen (2015:739) med instruktion för Allmänna reklamationsnämnden ska en tvist avgöras inom 90 dagar från det att ärendet är färdigt för avgörande. Uppgifterna redovisas till Europeiska kommissionen vartannat år fr.o.m. 2017.

Källa: Allmänna reklamationsnämnden.

En hög andel av myndighetens beslut följs av företagen och andelen har varit stabil över tid. Det indikerar att kvaliteten och trovärdigheten i ARN:s beslut är hög och ger tillsammans med kompletterande indikatorer om ärendemängder, produktivitet och genomsnittlig tid för samtliga tvister en bild av tvistlösningens effektivitet.

4.3.5 Ett välanvänt konsumentstöd

Ett omfattande och aktivt stöd till konsumenter

Stöd direkt till konsumenter tillhandahölls 2023 främst genom Konsumentverkets upplysningstjänst Hallå konsument, via webbplatsen hallåkonsument.se och genom individuell vägledning via frågeforum, per telefon och e-post. Tjänsten samordnas med Konsument Europa (tidigare ECC Sverige), som ger råd och information vid gränsöverskridande handel inom Europa och erbjuder medling mellan konsumenter och företag. Fler konsumenter än tidigare känner till Hallå konsument. Upplysnings-tjänsten fick även 2023 flest frågor och klagomål om hantverkstjänster, begagnade bilar och resor. Många besök på webbplatsen gällde aktuella händelser, såsom strejker, försäljningsförbud och konkurser. Antalet ärenden i frågeforumet fördubblades jämfört med 2022, vilket bidrog till en mer effektiv hantering av frågorna. För att fler konsumenter ska nås av information har myndigheten testat webbsänd vägledning

inom området bankbedrägerier och, i samarbete med Konsument Europa, inom området flygresor. Konsumentverket har arbetat för att fler grupper ska ha lättare att ta till sig den digitala vägledningen genom att använda klarspråk, utveckla de s.k. lättlästsidorna och genom översättning av information till engelska.

Den centrala indikatorn för konsumentstödet räckvidd är antalet besök på webbplatsen hallåkonsument.se. Ytterligare en indikator är antalet konsumenter som fått svar på frågor vid individuell vägledning (se tabell 4.5).

Tabell 4.5 Hallå konsument: webbesök och frågor till vägledningen

Antal, procent

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Antal besök på hallåkonsument.se	1 600 000	2 000 000	2 400 000	2 900 000	3 300 000	2 300 000	1 900 000	1 650 000
Antal frågor	94 000	97 000	100 100	99 100	99 700	70 000	60 700	57 000
– varav andel från kvinnor	-	50	50	49	51	50	51	51
– varav andel från män	-	50	50	51	49	50	49	49

Källa: Konsumentverket.

Antalet redovisade besök på hallåkonsument.se minskade jämfört med 2022. Eftersom myndigheten under åren haft olika mätverktyg, och vid vissa tillfällen haft tekniska problem med mätningen, samt då besökare fått möjlighet att neka s.k. kakor, är dock statistiken inte helt jämförbar över tid. Även det totala antalet konsumentkontakter med upplysningstjänsten minskade jämfört med tidigare år. Frågorna från konsumenterna fortsatte att vara mer komplicerade. Vägledningen fick också fler frågor på engelska, som kan ta mer tid i anspråk. De konsumenter som kontaktat Hallå konsument via telefon var fortsatt mycket nöjda med vägledningen.

Stöd till lokal konsumentverksamhet

Konsumentverkets stöd till kommunernas konsumentverksamheter användes av nästan alla budget- och skuldrådgivare och konsumentvägledare, och nästan 80 procent av dem var nöjda med myndighetens stöd. Deltagandet vid myndighetens utbildningar ökade. I enlighet med regeringsuppdraget om ett förstärkt stöd till budget- och skuldrådgivning (Fi2023/02050) uppdaterades rekommendationerna för den kommunala budget- och skuldrådgivningen. Konsumentverket utvecklade och breddade också stödet till övriga samhällsaktörer och arbetade för att öka kännedomen om kommunernas budget- och skuldrådgivning genom lokal samverkan med bl.a. näringsliv och ideella organisationer. Uppdraget ska slutredovisas i september 2024. Våren 2024 lämnades också ett uppdrag till Statskontoret om att utvärdera den kommunala budget- och skuldrådgivningen. I uppdraget ingår att bedöma om budget- och skuldrådgivningen uppfyller sitt syfte att genom ekonomisk rådgivning bidra till att förebygga skuldproblem och hjälpa skuldsatta personer (Fi2024/01064).

Konsumentverket redovisade i början av 2023 regeringsuppdraget om ett behovsanpassat konsumentstöd (Fi2020/00663). Under året fortsatte myndigheten att samverka med bl.a. Kriminalvården, Svenska kyrkan och socialsekreterare i kommunerna, som i sitt arbete möter ekonomiskt utsatta konsumenter. Riksdagen har tillkännagett för regeringen att den bör se över hur den kommunala konsumentvägledningen kan stärkas och utvecklas (bet. 2020/21:CU12 punkt 25, rskr. 2020/21:267). Riksdagen har också tillkännagett för regeringen att den bör skynda på arbetet med att stärka och utveckla den kommunala konsumentvägledningen (bet. 2021/22:CU8 reservation 3 punkt 3, rskr. 2021/22:213).

Regeringen har mot bakgrund av tillkännagivandena gett Konsumentverket i uppdrag att stärka och utveckla stödet till den kommunala konsumentvägledningen exempelvis via mellankommunala samarbeten, i syfte att fler ska ha tillgång till kommunal konsumentvägledning. I uppdraget ingår att kartlägga samverkan mellan kommuner samt verka för att sprida kunskap om och goda exempel på mellankommunala samarbeten. Konsumentverket ska också stödja samverkan mellan kommunal konsumentvägledning och budget- och skuldrådgivning, analysera förutsättningarna för samverkan med andra lokala aktörer, såsom företag och de statliga servicekontoren samt analysera i vilken utsträckning kommunal konsumentvägledning bidrar till mer kompletta anmälningar hos ARN. Uppdraget ska redovisas senast den 1 mars 2025 (Fi2024/00171). Regeringen anser därmed att tillkännagivandena är slutbehandlade.

4.3.6 Insatser som främjar hållbar konsumtion

Även under 2023 prioriterade Konsumentverket tillsynen av påståenden om produkters miljöegenskaper. Frivillig rättelse vidtogs i elva av tolv ärenden och det tolfte, som prövades i domstol, utföll till KO:s fördel. Miljöpåståenden granskades också i två tematiska tillsynsinsatser. Myndigheten genomförde även flera branschföreläsningar för att stärka företagens kunskap om de rättsliga kraven när sådana påståenden används. Konsumentverket koordinerade också en EU-gemensam insats om vilseledande marknadsföring av kläder.

Konsumentverket undersökte vidare hur konsumenter upplever sina förutsättningar att agera på ett ur miljösynpunkt hållbart sätt. Undersökningen visade att bland ett 40-tal olika varor och tjänster var flygresor, hemelektronik och fordonsbränsle de tre områden där konsumenterna ansåg det vara svårast att göra bra val för miljön.

Miljömärkning Sverige, som förvaltar de båda miljömärkningarna den nordiska Svanen och EU:s miljömärke EU Ecolabel, arbetade bl.a. med att utveckla och revidera kriterier på områden med stor potentiell miljö- och klimatnytta, t.ex. e-handelstransporter och fastighetsdrift.

Konsumentverket bidrog genom tillsyn av tillgängligheten på transportområdet, stöd till lärare och elever samt arbete med att förebygga överskuldssättning till regeringens strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderpolitiken.

Bedrägeribrotten var den brottskategori som ökade mest under 2023. Enligt Konsumentverket innebär den bristande säkerheten i bankernas digitala system en sårbarhet som kan utnyttjas av bedragare. Detta drabbar många konsumenter, inte minst äldre. KO beviljade under 2023 biträde till en privatperson i en tvist mot en av storbankerna i syfte att skapa en bredare rättspraxis som täcker in fler bedrägeriförfaranden.

Konsumentverkets tillsynsarbete inom kreditområdet omfattade bl.a. kreditförmedlares telefonförsäljning. En annan insats rörde hur frekvent direktmarknadsföring av krediter får vara för att inte strida mot lagens krav på måttfullhet. KO beslutade även förbuds förelägganden riktade mot flera företag som innebär att de inte får marknadsföra krediter på ett allt för fördelaktigt sätt.

Konsumentverket fick i juni 2023 i uppdrag att redovisa de konsekvenser som de nya bestämmelserna i prisinformationslagen (2004:347) om vilken information näringsidkare ska lämna i samband med en prissänkning (Fi2023/02050). Mot bakgrund av uppdraget initierade Konsumentverket under 2023 en granskning av bolags information om prissänkningar på nätet. Av undersökningen framgick att sju av tio granskade bolag brast i sin prismarknadsföring gentemot konsumenter. De stora brister som framkom innebar att Konsumentverket startade ca 90 tillsynsärenden.

I december 2023 redovisade Konsumentverket uppdraget att främja konsumenters prismedvetenhet och rörlighet inom dagligvaruhandeln (Konsumentverket 2023:02). Myndigheten lämnade bl.a. ett antal förslag till åtgärder som kan stimulera prismedvetenheten hos konsumenter och öka konsumenters rörlighet mellan olika butiker.

Antalet besök på webbplatsen Money from Sweden, Konsumentverkets webbaserade tjänst för jämförelser av avgifter för att skicka pengar från Sverige till andra länder, minskade och många besökare lämnade webbplatsen efter kort tid.

Det statsbidrag till organisationer som Konsumentverket fördelade under 2023 gick bl.a. till organisationer som arbetat med hållbar konsumtion.

4.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Konsumentverkets arbete med löpande och tematisk tillsyn, branschöverenskommelser och informationsinsatser bedöms ha gett goda resultat och motverkat osunda affärsmetoder som försämrar marknadernas funktionssätt. Även myndighetens arbete med att motverka att farliga produkter tillhandahålls konsumenter bedöms ha varit framgångsrikt, särskilt när det gäller produkter som medför risker för barn. En stor majoritet av de företag som var föremål för Konsumentverkets tillsyn rättade sig efter myndighetens beslut. I de fall ärenden drevs till domstol visade utfallen i målen att myndighetens bedömningar håller en hög kvalitet.

Fastighetsmäklarinspektionen kunde fortsätta utvecklingen av sitt tillsynsarbete i en mer proaktiv riktning. Andelen överklagade tillsynsbeslut som fastställdes av domstol ökade något, vilket indikerar att myndighetens bedömningar håller god kvalitet. Myndighetens tillsynsverksamhet bedöms bidra till att marknaden för fastighetsmäklartjänster fungerar väl.

ARN bedöms genom sin tvistlösningsverksamhet ha bidragit till att konsumenterna kunnat ta tillvara sina rättigheter och att skapa ökad tydlighet om tillämpningen av regelverket för aktörerna på konsumentmarknaderna.

Regeringen bedömer att Konsumentverkets upplysningstjänst Hallå konsument och myndighetens övriga informationsarbete har bidragit till att konsumenter har fått bättre stöd för att agera mer välinformerat. Myndighetens stöd och utbildningsinsatser för den kommunala konsumentverksamheten bedöms ha bidragit till att stärka konsumentskyddet och förebygga överskuldssättning. Genom att lärare använder Konsumentverkets skolmaterial i undervisningen har elever i grundskolan och i gymnasieskolan fått ökad kunskap om bl.a. betalsätt och krediter.

Konsumentverkets aktiva insatser, nationellt och inom EU-samarbetet, för att motverka vilseledande påståenden om produkters miljöegenskaper har varit viktiga för att främja en mer miljömässigt hållbar konsumtion. Miljömärkning Sverige bedöms ha bedrivit ett gott arbete.

Konsumentverkets och andra aktörers insatser för att informera konsumenter om riskerna för bedrägerier bedöms ha bidragit till en ökad medvetenhet om riskerna för att konsumenter ska utnyttjas av kriminella.

Regeringen bedömer att Fastighetsmäklarinspektionens intensifierade arbete mot penningtvätt har bidragit till att motverka att fastighetsmarknaden används av kriminella för att tvätta pengar.

Konsumentverkets tillsyn på kreditområdet bedöms ha medverkat till att minska risken för att konsumenter, till följd av påträngande marknadsföring eller brister i

kreditprövningen, tar större lån än de klarar av att betala tillbaka.

De statsbidrag som organisationer på konsumentområdet mottagit bedöms ha bidragit till ett utökat konsumentstöd.

Flera åtgärder har vidtagits i syfte att ompröva det statliga åtagandet, myndigheternas uppgifter och statsförvaltningens organisering. Regeringen har ökat takten i omprövningsarbetet genom att påbörja en rad översyner och utredningar vilka sammantaget förväntas bidra till en mer fokuserad och ändamålsenligt organiserad statsförvaltning med högre kostnadseffektivitet (se utg.omr. 2 avsnitt 4.4). Regeringen har övervägt en sammanslagning av Konsumentverkets och Fastighetsmäklarinspektionens verksamheter. Mot bakgrund av vad som har framkommit i myndigheternas rapport, samt de problem och risker med en sammanslagning som remissinstanserna påtalat, bedömer regeringen att fördelarna med en sådan organisationsförändring inte överväger nackdelarna. Regeringen avser därför inte genomföra någon sammanslagning.

Sammantaget bedöms konsumentpolitiken ha medverkat till förbättringar på konsumentmarknaderna, och i viss utsträckning bidragit till en mer miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar konsumtion.

4.5 Politikens inriktning

Konsumentmarknadernas snabba utveckling, bl.a. genom ökad global e-handel, nya betalningslösningar, personanpassad marknadsföring och ökad användning av artificiell intelligens ger konsumenter nya möjligheter, samtidigt som konsumenternas informationsunderläge ökar. Särskilt svaga konsumentgrupper kan ha svårt att ta tillvara sina rättigheter och göra välunderbyggda val, vilket kan leda till ekonomisk skada och överskuldssättning. Konsumentpolitiken måste därför utvecklas och dess resurser riktas mot att upprätthålla balanserade och tydliga regler som skyddar konsumenter, utan att försämra förutsättningarna för seriösa företag, ge goda möjligheter att lösa tvister på ett effektivt sätt och ge information och stöd till konsumenter.

Konsumenter ska kunna få sina tvister prövade inom skälig tid

Komplexa konsumentmarknader och en växande e-handel ökar behoven av tillgång till tvistlösning mellan konsument och näringsidkare. Förstärkningen av Allmänna reklamationsnämndens anslag fr.o.m. 2024 ger goda möjligheter att möta den fortsatta ökningen av antalet ärenden. Den 1 augusti 2024 infördes en avgift på 150 kronor för att få en tvist prövad hos nämnden. Införandet av avgiften innebär sannolikt att en större andel av de som anmäler en tvist och betalar avgiften också följer nämndens eventuella begäran om kompletteringar. Avgiften förväntas därmed medföra en effektivare användning av nämndens resurser och kortare handläggningstider, vilket säkerställer tillgång till en kostnadseffektiv och rättssäker tvistlösning för konsumenter.

Fastighetsmäklarinspektionens arbete mot penningtvätt är fortsatt prioriterat

Fastighetsmäklare och fastighetsmäklarföretag har ett särskilt ansvar för att motverka penningtvätt. Fastighetsmäklarinspektionens kontroller av att mäklare följer penningtvättslagstiftningen är därför av stor vikt. Regeringen höjer mot denna bakgrund anslaget till myndigheten för att stärka arbetet mot penningtvätt.

Ett förbättrat resegarantisystem

Covid-19-pandemin innebar stora påfrestningar för resebranschen och många resenärer som drabbades av inställda resor hade svårt att få tillbaka sina pengar. Mot denna bakgrund fick en särskild utredare i uppdrag att se över det svenska resegarantisystemet i syfte att förbättra systemet och säkra resenärers ekonomiska trygghet. Utredaren lämnade i juni 2023 betänkandet Ett förbättrat resegarantisystem (SOU 2023:33). Betänkandet bereds i Regeringskansliet.

En konsumentvägledning med god tillgänglighet och hög kvalitet

De alltmer komplexa konsumentmarknaderna har lett till en kraftig ökning av behovet av tillgänglig och kvalitativ konsumentvägledning för att stärka konsumenters kunskap om deras rättigheter och minska kostnader relaterade till konsumentproblem. I synnerhet sårbara konsumenter behöver stöd för att navigera i föränderliga konsumentmarknader. Konsumentverket har därför fått i uppdrag att stärka och utveckla stödet till den kommunala konsumentvägledningen. I uppdraget ingår att kartlägga samverkan mellan kommuner när det gäller konsumentvägledning och verka för att sprida kunskap om och goda exempel på mellankommunala samarbeten i syfte att förbättra kommunernas förutsättningar att erbjuda vägledning till fler konsumenter.

Balanserade och tydliga regler för näringsidkare

Balanserade och tydliga regler bidrar till förutsägbarhet och konkurrens på lika villkor, vilket är viktigt för såväl näringsidkare som konsumenter. Konsumentverket har i sitt regleringsbrev för budgetåret 2024 fått i uppdrag att stärka och påskynda förenklingsarbetet. Uppdraget ska slutredovisas senast den 15 mars 2026. Slutredovisningen ska även innehålla myndighetens förslag till fortsatta insatser.

Arbetet mot överskuldssättning är fortsatt prioriterat

Marknaden för konsumtionslån har vuxit snabbt de senaste åren och finansierar i ökande grad konsumtion. En rad åtgärder har vidtagits för att motverka överskuldssättning, men ytterligare steg behöver tas. Regeringen kommer att föreslå bl.a. ett utvidgat ränte- och kostnadstak samt att räntetaket sänks från 40 till 20 procentenheter.

Budget- och skuldrådgivare spelar en viktig roll i arbetet mot överskuldssättning. Konsumentverket fick i juni 2023 i uppdrag att genomföra insatser för att förstärka stödet till den kommunala budget- och skuldrådgivningen (Fi2023/02050). Statskontoret fick i maj 2024 i uppdrag att analysera och utvärdera den kommunala budget- och skuldrådgivningen (Fi2024/01064). I uppdraget ingår bl.a. att bedöma om budget- och skuldrådgivningen uppfyller sitt syfte att genom ekonomisk rådgivning bidra till att förebygga skuldproblem och hjälpa skuldsatta personer.

Varor och tjänster ska vara säkra

Produktsäkerhetsområdet genomgår stora förändringar, bl.a. på grund av digitaliseringen. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/988 av den 10 maj 2023 om allmän produktsäkerhet, ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1025/2012 och Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2020/1828 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/95/EG och rådets direktiv 87/357/EEG, innebär att produkt-säkerhetslagen (2004:451) behöver ersättas av ny lagstiftning. Regeringen avser därför

att under 2025 arbeta vidare med att utveckla regleringen på produktsäkerhetsområdet, både för varor och tjänster.

Beslut om Europaparlamentets och rådets förordning om leksakers säkerhet och upphävande av direktiv 2009/48/EU väntas fattas under hösten 2024. Förordningen syftar till att skapa ett starkare skydd mot farliga kemikalier i leksaker och en effektivare tillämpning av bestämmelserna på den inre marknaden, särskilt vad gäller försäljning på nätet.

Regeringen kommer att fortsätta verka för att varor och tjänster som tillhandahålls konsumenterna ska vara säkra och att myndigheterna ska ha goda förutsättningar att bedriva marknadskontroll. Digitaliseringen av samhället ställer nya krav på produkter, t.ex. på cybersäkerhet. Beslut om Europaparlamentets och rådets nya förordning om övergripande cybersäkerhetskrav för produkter med digitala element och om ändring av förordning (EU) 2019/1020 väntas fattas under året och regeringen avser att tillsätta en utredning om cybersäkerhetskrav för produkter med digitala inslag.

Hållbar konsumtion

Genom Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/825 av den 28 februari 2024 om ändring av direktiven 2005/29/EG och 2011/83/EU vad gäller mer konsumentmakt i den gröna omställningen genom bättre skydd mot otillbörliga affärsmetoder och bättre information, skärps kraven när det gäller vilka miljöpåståenden näringsidkare får använda i sin marknadsföring.

Antalet bedrägerier fortsätter att öka och är en allt större inkomstkälla för kriminella nätverk. Regeringen deltar aktivt i förhandlingarna om ändringar i EU:s regelverk för betaltjänster, som bl.a. syftar till att bekämpa bedrägerier på betalningsmarknaden. Regeringen har även fortlöpande dialog med brottsbekämpande myndigheter, tillsynsmyndigheter och banker i syfte att stärka konsumentskyddet mot bedrägerier och kommer att ha ett fortsatt stort fokus på frågan.

Konsumentverkets tjänst ”Money from Sweden”, som finansieras inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd, har bidragit till lägre överföringskostnader internationellt. Svårigheterna att jämföra tjänster för pengaöverföring och nå ut till målgruppen gör att det kan ifrågasättas om tjänsten motsvarar besökarnas behov. Regeringen anser därför att tjänsten bör avvecklas i förtid, och att 2024 därmed blir slutår för tjänsten.

4.6 Budgetförslag

4.6.1 2:1 Konsumentverket

Tabell 4.6 Anslagsutveckling 2:1 Konsumentverket

Tusental kronor

2023	Utfall	167 073	Anslagssparande	7 352
2024	Anslag	178 072 ¹	Utgiftsprognos	183 224
2025	Förslag	183 226		
2026	Beräknat	186 961 ²		
2027	Beräknat	190 480 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 182 961 tkr i 2025 års prisnivå.

³ Motsvarar 182 961 tkr i 2025 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Konsumentverkets förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.7 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 2:1 Konsumentverket

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	178 972	178 972	178 972
Pris- och löneomräkning ²	5 454	9 486	13 033
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	-1 200	-1 497	-1 525
<i>varav BP25³</i>	<i>-1 200</i>	<i>2 000</i>	<i>2 000</i>
– <i>Arbete kopplat till Digital Services Act</i>	<i>2 000</i>	<i>2 000</i>	<i>2 000</i>
– <i>Avveckling av Money from Sweden</i>	<i>-3 200</i>		
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	183 226	186 961	190 480

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2024. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2026–2027 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Anslaget ökas med 2 000 000 kronor fr.o.m. 2025 för Konsumentverkets arbete med digital inkludering kopplat till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2065 av den 19 oktober 2022 om en inre marknad för digitala tjänster och om ändring av direktiv 2000/31/EG. Finansiering sker genom att anslaget 2:2 *Ersättning för särskilda tjänster för personer med funktionsnedsättning* inom utgiftsområde 22 Kommunikationer minskas med motsvarande belopp.

Anslaget minskas med 3 200 000 kronor 2025 till följd av avvecklingen av tjänsten Money from Sweden.

Regeringen föreslår att 183 226 000 kronor anvisas under anslaget 2:1 *Konsumentverket* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 186 961 000 kronor respektive 190 480 000 kronor.

4.6.2 2:2 Allmänna reklamationsnämnden

Tabell 4.8 Anslagsutveckling 2:2 Allmänna reklamationsnämnden

Tusental kronor

2023	Utfall	63 001	Anslagssparande	-2 538
2024	Anslag	67 511 ¹	Utgiftsprognos	66 341
2025	Förslag	66 392		
2026	Beräknat	69 222 ²		
2027	Beräknat	70 566 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 67 762 tkr i 2025 års prisnivå.

³ Motsvarar 67 762 tkr i 2025 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Allmänna reklamationsnämndens förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.9 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 2:2 Allmänna reklamationsnämnden

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	60 511	60 511	60 511
Pris- och löneomräkning ²	1 481	2 816	4 046
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	4 400	5 895	6 009
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	66 392	69 222	70 566

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2024. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2026–2027 är preliminär.

Regeringen föreslår att 66 392 000 kronor anvisas under anslaget 2:2 *Allmänna reklamationsnämnden* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 69 222 000 kronor respektive 70 566 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Enligt lagen (2015:671) om alternativ tvistlösning i konsumentförhållanden och förordningen (2015:739) med instruktion för Allmänna reklamationsnämnden har Allmänna reklamationsnämnden rätt att ta ut en anmälningsavgift av den som gör en anmälan till nämnden. I tabell 4.10 presenteras en prognos över de förväntade avgiftsintäkterna.

Tabell 4.10 Avgiftsfinansierad verksamhet vid Allmänna reklamationsnämnden

Tusentals kronor

Verksamhet	Ack. resultat t.o.m. 2023	Resultat 2024	Verksamhetens intäkter 2025	Kostnader som ska täckas 2025	Resultat 2025	Ack. resultat 2025
Verksamhet där intäkterna inte disponeras						
<i>Offentligrättslig verksamhet</i>						
varav anmälningsavgift	0	0	4 650	0	0	0

Källa: Allmänna reklamationsnämnden.

4.6.3 2:3 Fastighetsmäklarinspektionen

Tabell 4.11 Anslagsutveckling 2:3 Fastighetsmäklarinspektionen

Tusental kronor

2023	Utfall	31 481	Anslagssparande	-395
2024	Anslag	32 351 ¹	Utgiftsprognos	31 941
2025	Förslag	36 258		
2026	Beräknat	37 046 ²		
2027	Beräknat	37 752 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.² Motsvarar 36 257 tkr i 2025 års prisnivå.³ Motsvarar 36 258 tkr i 2025 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Fastighetsmäklarinspektionens förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.12 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 2:3 Fastighetsmäklarinspektionen

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	32 351	32 351	32 351
Pris- och löneomräkning ²	1 407	2 141	2 798
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	2 500	2 554	2 603
<i>varav BP25³</i>	<i>2 500</i>	<i>2 500</i>	<i>2 500</i>
– <i>Motverka penningtvätt</i>	<i>2 500</i>	<i>2 500</i>	<i>2 500</i>
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	36 258	37 046	37 752

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2024. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2026–2027 är preliminär.³ Exklusive pris- och löneomräkning.

För att stärka fastighetsmäklarinspektionens arbete mot penningtvätt ökas anslaget med 2 500 000 kronor fr.o.m. 2025.

Regeringen föreslår att 36 258 000 kronor anvisas under anslaget 2:3 *Fastighetsmäklarinspektionen* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 37 046 000 kronor respektive 37 752 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Enligt fastighetsmäklarlagen (2021:516) och avgiftsförordningen (1992:191) har Fastighetsmäklarinspektionen rätt att ta ut registreringsavgift för fastighetsmäklare och fastighetsmäklarföretag i form av ansökningsavgifter och årliga avgifter.

Tabell 4.13 Avgiftsfinansierad verksamhet vid Fastighetsmäklarinspektionen

Tusentals kronor

Verksamhet	Ack. resultat t.o.m. 2023	Resultat 2024	Verksamhetens intäkter 2025	Kostnader som ska täckas 2025	Resultat 2025	Ack. resultat 2025
Verksamhet där intäkterna inte disponeras						
Offentligrättslig verksamhet						
<i>varav ansökningsverksamheten</i>						
<i>mäklare</i>	-10 714	-212	2 175	2 175	0	-10 926
<i>varav tillsynsverksamheten</i>						
<i>mäklare</i>	22 496	694	24 375	21 702	2 673	25 863
<i>varav ansökningsverksamheten</i>						
<i>företag</i>	-1 181	-230	580	580	0	-1 411
<i>varav tillsynsverksamheten</i>						
<i>företag</i>	4 684	1 267	7 150	9 301	-2 151	3 800
Summa	15 285	1 519	34 280	33 758	522	17 326

Källa: Fastighetsmäklarinspektionen.

Det positiva utgående ackumulerade resultatet beror på att intäkterna från de årliga avgifterna till Fastighetsmäklarinspektionen har ökat snabbare än kostnaderna för myndighetens verksamhet. Myndigheten har fått i uppdrag att redovisa kostnaderna samt föreslå nivåer på avgifter för registrering och tillsyn (Fi2024/00570). Regeringen avser överväga ytterligare åtgärder för att komma till rätta med det ackumulerade överskottet.

4.6.4 2:4 Åtgärder på konsumentområdet

Tabell 4.14 Anslagsutveckling 2:4 Åtgärder på konsumentområdet

Tusental kronor

2023	Utfall	13 996	Anslagssparande	563
2024	Anslag	7 059 ¹	Utgiftsprognos	7 012
2025	Förslag	1 559		
2026	Beräknat	0		
2027	Beräknat	0		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till det civila samhällets organisationer som på olika sätt främjar konsumenternas intressen samt för statsbidrag till standardiseringsarbete.

Skälen för regeringens förslag**Tabell 4.15 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 2:4 Åtgärder på konsumentområdet**

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	7 059	7 059	7 059
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	-5 500	-7 059	- 7 059
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 559	0	0

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 1 559 000 kronor anvisas under anslaget 2:4 *Åtgärder på konsumentområdet* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas inga medel tillföras.

4.6.5 2:5 Bidrag till miljömärkning av produkter**Tabell 4.16 Anslagsutveckling 2:5 Bidrag till miljömärkning av produkter**

Tusental kronor

2023	Utfall	3 124	Anslagssparande	
2024	Anslag	3 124 ¹	Utgiftsprognos	3 124
2025	Förslag	3 124		
2026	Beräknat	3 124		
2027	Beräknat	3 124		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till utveckling av miljömärkningskriterier för konsumentprodukter och vid behov till information om märkningen. Statsbidraget betalas till Miljömärkning Sverige AB, som ansvarar för det nordiska miljömärkningssystemet Svanen och EU-miljömärket EU Ecolabel i Sverige.

Skälen för regeringens förslag**Tabell 4.17 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 2:5 Bidrag till miljömärkning av produkter**

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	3 124	3 124	3 124
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	3 124	3 124	3 124

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 3 124 000 kronor anvisas under anslaget 2:5 *Bidrag till miljömärkning av produkter* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 3 124 000 kronor per år.